

**PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I  
DRUŠTVENIM ASPEKTIMA ZA  
PROJEKAT IZGRADNJE I  
REKONSTRUKCIJE MAGISTRALNOG  
PUTA M5 “DEVIJACIJA PUTA AVNOJ-  
A” U BIHAĆU**

## Sadržaj

SAŽETAK.....	5
1. UVOD.....	9
2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a .....	10
3. OPIS LOKACIJE .....	11
3.1. PODACI O PROMETU .....	12
4. OPIS PROJEKTA .....	14
5. UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA .....	17
5.1. GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE .....	17
5.2. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE .....	18
5.3. KVALITETA ZRAKA.....	20
5.4. VODE I KVALITETA VODE .....	20
5.5. NIVOI BUKE.....	22
5.6. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA .....	22
5.7. FLORA I FAUNA.....	23
5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA .....	24
5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA .....	25
6. OPIS MOGUĆIH UTJECAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	27
6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA.....	27
6.2. UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA .....	32
6.3. UTJECAJI ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA .....	35
6.4. POZITIVNI UTJECAJI .....	35
6.5. Očekivana poboljšanja.....	36
7. MJERE UBLAŽAVANJA.....	37
7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA RADOVA.....	38
7.1.1. Izvođač.....	38
7.1.2. Otkup zemljišta i nedobrovoljno preseljenje .....	39
7.2. MJERE UBLAŽAVANJA ZA VRIJEME IZGRADNJE.....	40
7.2.1. Upravljanje okolišem.....	40
7.2.2. Zdravlje i sigurnost .....	41
7.2.3. Promet i cestovna sigurnost.....	43
7.2.4. Sigurnost gradilišta .....	46
7.2.5. Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ograničenje pristupa.....	47

7.3.	MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI KORIŠTENJA.....	47
7.4.	SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA .....	48
8.	PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA.....	58
9.	IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE .....	64
9.1.	IMPLEMENTACIJA PROJEKTA.....	64
9.2.	PROCES IZVJEŠTAVANJA .....	64
9.2.1.	Izvođač radova – JP Ceste FBiH .....	64
9.2.2.	Nadzorni inženjer – JP Ceste FBiH .....	65
9.2.3.	JP Ceste FBiH – Svjetska banka.....	65
10.	JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA.....	66
10.1.	JAVNA RASPRAVA.....	66
10.2.	OBJAVA INFORMACIJA .....	66
10.2.1.	Mehanizam za pritužbe .....	66
11.	Zahtjevi za početak radova.....	68
11.1.	Okolinski aspekti.....	68
11.2.	Socijalni aspekti .....	68
	PRILOZI .....	69
	PRILOG 1. OBRAZAC ZA PRITUŽBE.....	70
	PRILOG 2. TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI .....	71
	PRILOG 3. IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE .....	72

## Lista slika

Slika 1:	Geografska lokacija Projekta.....	11
Slika 2:	Pregledna karta šireg područja Projekta.....	12
Slika 3:	PGDS u 2016.....	13
Slika 4:	Izvadak iz projektovane situacije .....	16
Slika 5:	Geografska karta šireg područja sa lokacijom Projekta .....	17
Slika 6:	Geološka karta šireg područja Projekta .....	18
Slika 7:	Ruža vjetrova za MS "Bihać" .....	20
Slika 8:	Hidrografska karta šireg područja projekta .....	21
Slika 9:	Pedološka karta šireg područja projekta .....	22
Slika 10:	Namjena zemljišta na širem području Projekta prema CORINE metodologiji.....	23
Slika 11:	Zaštićena područja na širem području Projekta .....	24
Slika 12:	Udaljenosti od projektne dionice.....	26
Slika 13:	Dio projektne dionice.....	28

## Lista tabela

Tabela 1: Prognoza prometa za M5, dionica čvor Bihać4-Spoj Orpljani .....	13
Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje (1961. - 1990.).....	19
Tabela 3. Prosječna brzina vjetrova i učestalost za višegodišnji period (1961. - 1990.) .....	19
Tabela 4: Izvadak iz socioekonomske ankete, urađene u sklopu Integriranog RAP-a za uticaj na stambene objekte.....	29
Tabela 5: Izvadak iz socioekonomske ankete, urađene u sklopu Integriranog RAP-a za uticaj na firme .....	30
Tabela 6: Izvadak iz Popisa urađenog u sklopu integriranog RAP-a.....	31
Tabela 7: Očekivana poboljšanja .....	36
Tabela 8: Plan upravljanja okolišem i socijalnim aspektima .....	48
Tabela 9: Plan monitoringa okoliša i socijalnih aspekata .....	59

## LISTA SKRAĆENICA

<i>BH</i>	- <i>Bosna i Hercegovina</i>
<i>CFD</i>	- <i>Centralna komisija za registar pritužbi</i>
<i>CSOP</i>	- <i>Plan organizacije gradilišta</i>
<i>EIB</i>	- <i>Evropska investicijska banka</i>
<i>EIA</i>	- <i>Procjena utjecaja na okoliš</i>
<i>EMP</i>	- <i>Program upravljanja okolišem</i>
<i>ESMF</i>	- <i>Okvir upravljanja okolišem i socijalnim aspektima</i>
<i>ESMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem i socijalnim aspektima</i>
<i>EP</i>	- <i>Okolišna dozvola</i>
<i>FBH</i>	- <i>Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>FMoET</i>	- <i>Federalno ministarstvo okoliša i turizma</i>
<i>USK</i>	- <i>Unsko-sanski kanton</i>
<i>IFI</i>	- <i>Međunarodne finansijske institucije</i>
<i>MP</i>	- <i>Glavni projekat</i>
<i>MPCA</i>	- <i>Plan upravljanja u slučaju nesreća</i>
<i>OP</i>	- <i>Operativne politike Svjetske banke</i>
<i>PAP</i>	- <i>Osobe pogođene projektom</i>
<i>PPE</i>	- <i>Lična zaštitna oprema</i>
<i>PCRoads FBH</i>	- <i>Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>RAP</i>	- <i>Akcioni plan preseljenja</i>
<i>RPF</i>	- <i>Okvir politike preseljenja</i>
<i>TD</i>	- <i>Tenderska dokumentacije</i>
<i>TMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem</i>
<i>WB</i>	- <i>Svjetska banka</i>
<i>WMP</i>	- <i>Plan upravljanja otpadom</i>
<i>AEHS</i>	- <i>Godišnji izvještaj o okolišu, zdravlju i sigurnosti</i>

## **SAŽETAK**

### **UVOD I CILJEVI ESMP-a**

*Projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralne ceste M5 "Devijacija puta AVNOJ-a u Bihaću" (Projekat) za koji se izrađen ovaj ESMP, jedan je od podprojekata uključenih u skupinu podprojekata koje zajedno finansiraju Svjetska banka i EIB. Projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralne ceste M5 "Devijacija puta AVNOJ-a u Bihaću", svrstan je u projekte B kategorije prema Operativnim politikama Svjetske banke (OP 4.01 o Procjeni utjecaja na okoliš) kao i prema procedurama definiranim u ESMF-u specifičnom za projekat. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP-a, a prema važećoj lokalnoj legislativi ovaj projekat ne zahtijeva vodnu dozvolu, procjenu utjecaja na okoliš ni okolišnu dozvolu – niti od strane federalnog niti kantonalnog nivoa vlasti. JP Ceste FBiH će pribaviti sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekat.*

### **OPIS LOKACIJE I PROJEKTA**

Projektirana trasa devijacije nalazi se na području Grada Bihaća, na magistralnoj cesti M-5, dionica Bihać 4 – Ripač. Magistralna cesta M-5 povezuje međunarodni granični prelaz Izačić pored Bihaća na sjeverozapadu zemlje i Višegrad na istoku BiH. Pored toga, magistralna cesta M-5 dio je međunarodne E mreže cesta E761 koja povezuje Bihać u Bosni i Hercegovini i Zaječar u Srbiji. Najbliži relevantni uređaj za brojanje saobraćaja je brojač 650 koji se nalazi u Gradu Bihaću, na dionici M5 Bihać-Ripač. Podaci s istog pokazuju da je PGDS na ovoj dionici za 2016 godinu iznosio 8696.

### **OPIS PROJEKTA**

Magistralna cesta Jajce – Bihać – Izačić je najprometnija cesta u okruženju, a prolazi kroz grad Bihać kao gradska ulica. 1982 godine SIZ za magistralne i regionalne ceste BiH, Sarajevo u saradnji sa općinom Bihać je izradio glavni projekat izmještanja dijela magistralne ceste M5 u Bihaću. Razlog izmještanja je bio eliminisanje tranzitnog saobraćaja iz grada, te smanjenju broja vozila na raskršću u gradu, gdje se spajaju magistralne ceste M5, Izačić – Bihać – Jajce i M14, Bihać – Srbijani – Bosanska Krupa. Radovi na ovoj devijaciji su počeli 1990 godine. Izvedeno je cca 900 m lakšeg dijela, dok je ostalo još cca 150 m težeg dijela gdje je bilo potrebno riješiti imovinsko pravne odnose (rušenje nekoliko stambenih objekata). Izgradnjom i rekonstrukcijom ove dionice i pješačkih staza rješava se prolazak tranzitnog saobraćaja kroz grad, a time se smanjuju gužve u vršnim satima. Skoro na cijelom potezu devijacije kolovoz ima širinu  $3,25+3,00+3,25=9,5$  m, odnosno tri vozne trake, što je proizašlo iz toga što je na tako kratkom potezu locirano pet raskršća. Situacioni položaj trase saobraćajnice je predodređen već ranije izvršenim radovima do nivoa tampona ili posteljice.

### **UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA**

Teren na kojem se nalazi Projekat je uglavnom na nadmorskoj visini između 200 i 250. Meterološka stanica najbliža lokalitetu projekta nalazi se u Bihaću i daje sljedeće podatke:

prosječna višegodišnja temperatura je 10.6 °C. Prosječna količina padavina na području projekta, mjerena na istoj meteorološkoj stanici za višegodišnje razdoblje iznosi 1307.5 mm godišnje. Sudeći po lokaciji Projekta, može se zaključiti da je najveći zagačivač zraka promet na magistralnoj cesti. Najbliži vodotok je rijeka Una koja je udaljena oko 300-400 metara od najbliže tačke Projekta. Najveći izvor buke je općenito promet. Prema CORINE metodologiji, dominantna namjena zemljišta u blizini šireg područja Projekta je građevinska, tj. predstavljaju izgrađena ili urbanizirana područja. Uglavnom su predstavljeni kroz stambene objekte koji su prizmeni, jednospratni ili dvospratni, zatim kroz poslovne objekte (tržni centri), zdravstveni objekti (Dom zdravlja), te obrazovni objekti (Pravni fakultet, Osnovna škola). Sukladno Prostornom planu FBiH i Prostornom planu Unsko-sanskog kantona, lokacija Projekta ne nalazi se unutar zaštićenog područja. Na promatranom području nema ni evidentiranih arheoloških nalazišta.

Projektna dionica nalazi se na krajnjem istoku urbane zone grada Bihaća. Na projektom području preovladavaju individualne stambene kuće dok se u neposrednoj blizini predviđenih projektnih aktivnosti nalazi shopping centar, osnovna škola, poliklinika Bihać i gradska autobuska stanica. Ostale komercijalne djelatnosti koncentrirane su u centru Bihaća udaljenom cca 1,5 km sjevero zapadno od područja projekta. Važnost projektom predviđene rekonstrukcije za lokalnu zajednicu reflektuje se činjenicom da je to najbrži i najprikladniji način da mještani dođu do centra grada koji predstavlja administrativno, komercijalno i zdravstveno središte zajednice. Nadalje, planirana rekonstrukcija uvelike će poboljšati sigurnost pješaka, uključujući djecu koja u velikoj mjeri svaki dan prolaze predmetnom dionicom na puru do škole. Rekonstrukcija ima poseban značaj za tranzitni sabračaj jer omogućava izbjegavanje ulaska u samo središte grada prilikom uključanja sa magistralne ceste m14 na magistralnu cestu m5 i obratno.

#### **UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA**

**Socio-ekonomski uticaji:** Ovaj Projekat dio je Integrisanog akcionog plana preseljenja(integrisani RAP) koji je javno konsultovan i objavljen u martu 2016. Kao što je opisano u integrisanom RAP-u, dijelovi 37 privatnih i 16 javnih parcela, kao i 10 čitavih privatnih parcela i 6 stambenih objekata će biti eksproprijisani za potrebe projekta. Ukupna površina eksproprijacije iznosi 3900m<sup>2</sup>. Pogođeni dio 16 parcela iznosi više od 10 % ukupne površine parcele (10-100%) dok se od 31 privatne parcele oduzima manje od 10 % ukupne površine (1-10%). Nijedna od pogođenih parcela nema produktivnu upotrebu te neće biti ekonomskog utjecaja kao posljedice eksproprijacije.

#### **UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA**

Glavni utjecaji za vrijeme izvođenja radova su: emisije iz mašina koje se koriste na gradilištu, prašina u toku izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na tlo i vodotok usljed incidentnih curenja i izlivanja, utjecaj na geomorfologiju, utjecaj na kvalitet tla i korištenje zemljišta i utjecaj na sigurnost. Izvođač je dužan, prema odredbama ovog

ESMP-a, da provede bazna istraživanja bioloških i prirodnih resursa specifičnih za lokaciju i da prilagodi mjere ESMP-a i njihovu implementaciju rezultatima istraživanja.

**Utjecaj na sigurnost prometa i tok prometa:** Prometne gužve i zastoji na cesti tokom izvođenja radova će se povećati na magistralnoj cesti M5 i M14 i na gradskim ulicama Bihačke republike i Hadžiabdić mahala. Ne očekuje se potpuna obustava prometa za vrijeme izvođenja radova na rekonstrukciji već izgrađene devijacije. Promet će se na već izgrađenim dijelovima dionice odvijati naizmjenično. Građevinski radovi na neizgrađenom djelu dionice neće utjecati na odvijanje saobraćaja. Za vrijeme izvođenja radova očekuju se veće neravnine na terenu, uključujući iskope, nasipanja i privremene deponije materijala.

Utjecaj na sigurnost stanovništva: Utjecaj vezan za prisustnost radnika je minimalan, jer prema lokalnoj praksi neće biti oformljeni radnički kampovi. Blizina gradilišta može imati utjecaja na sigurnost olokalnog stanovništva.

**Socio-ekonomski utjecaji:** u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacije za odlaganje materijala ili opreme. Materijal i oprema bit će odlagani na zemlju duž predmetne ceste koja je u vlasništvu Investitora. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odedbana Integrisanog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed. Očekuje se da utjecaji povezani sa otežanim pristupom 5 firmi i 42 stambene parcele budu privremeni i povezani sa ograničenim pristupom uzrokovanim saobraćajnim gužvama i građevinskim radovima. Očekuje se da će se stvoriti nove poslovne prilike za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i druge uslužne usluge. Ovaj se utjecaj smatra kratkoročnim i malim zbog malog obima građevinskih radova. Sljedeći utjecaji za vrijeme gradnje su mogući: povećanje buke, odlaganje građevinskog otpada, kratkoročni prekidi komunlanih usluga.

#### **POZITIVNI UTJECAJI**

Implementacija projekta doprinijet će boljim uvetima i imati pozitivne utjecaje na kvalitetu saobraćaja na magistralnoj cesti M5 i M14.

#### **MJERE UBLAŽAVANJA NEGATIVNIH UTJECAJA**

Mjere ublažavanja negativnih utjecaja odnose se na glavne utjecaje identificirane tokom pripremnih radova i izvođenja, kao što su emisije iz građevinskih mašina na gradilištu, prašina zbog izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na geomorfologiju, utjecaji na tlo i vodu od incidentnih curenja i izlivanja, kvalitet tla i korištenje zemljišta, utjecaj na sigurnost prometa, upravljanje otpadom, utjecaj na uvjete života i utjecaj na lokalni promet.

## **PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA**

Mjere praćenja okoliša odnose se na glavne utjecaje identificirane tokom pripremnih radova i izvođenja, kao što su emisije iz građevinskih mašina na gradilištu, prašina zbog izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na geomorfologiju, utjecaji na tlo i vodu od incidentnih curenja i izlivanja, kvalitet tla i korištenje zemljišta, utjecaj na sigurnost prometa, upravljanje otpadom, utjecaj na uvjete života i utjecaj na lokalni promet.

## **IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE**

JP Ceste FBH je implementator Projekta i bit će odgovoran za provedbu i usklađenost Projekta sa ESMP-om. Izvođač će biti odgovoran za provedbu mjera za ublažavanje negativnih uticaja na okoliš tokom izvođenja radova.

## **JAVNE RASPRAVE I OBJAVLIVANJE PODATAKA**

Javna rasprava o predmetnom ESMP-u organizovana je u Bihaću nakon što je Svjetska Banka odobrila nacrt ESMP-a. Zapisnik o javnoj raspravi, odnosno evidencija žalbi predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraju se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključeni su u završni ESMP. Nacrt ESMP-a bio je dostupan na web stranici JP Ceste FBiH ([www.jpfbih.ba](http://www.jpfbih.ba)) na lokalnom jeziku i na web stranici Svjetske banke. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost dobila je sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolinska pitanja.

**Mehanizam za rješavanje pritužbi:** Pored institucionalno dostupnih redovnih i vanrednih pravnih okvira i postojećih institucionalnih kanala, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sa direktnom uključenošću općina pod čijom administrativnom ovlasti se provodi Projekt, u ovom slučaju je to grad Bihać.

## **Uvjeti za početak radova**

Izvođač će prikupiti sve potrebne osnovne podatke prije početka radova. Osnovni podaci za praćenje uključuju podatke o kvaliteti zraka, podatke o kvaliteti tla, studiju i analizu vegetacijskog pokrova prije početka i nakon okončanja radova na gradilištu. Izvođač će pripremiti Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji čine Plan implementacije ovog ESMP-a, detaljan Plan upravljanja građevinskim otpadom (WMP), Studija sigurnosti (uključuje Elaborat zaštite na radu i Elaborat zaštite od požara i eksplozija), te Plan preusmjerenja prometa (TMP) koji treba biti pripremljen od strane Izvođača radova prije početka građevinskih radova.

**Socijalni aspekti:** Implementacija integrisanog RAP-a i isplata naknade u skladu sa odredbama integrisanog RAP-a prije ulaska u posjed.

## 1. UVOD

Prema smjernicama i zahtjevima iz Okvira upravljanja okolinskim i društvenim aspektima (ESMF je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na web stranici JP Ceste FBiH u martu 2016. godine, <http://ipcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38>), pripremljen je ovaj Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP) specifičan za lokalitet.

Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: JP Ceste FBiH) pokrenulo je sveobuhvatni „Program modernizacije magistralnih cesta u Federaciji Bosne i Hercegovine" (Program) kako bi se do 2020. godine osigurala odgovarajuća cestovna infrastruktura. U tu je svrhu zatraženo od Vlade FBiH osiguranje kreditnih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija (IFI).

U okviru gore pomenutog sveobuhvatnog Programa, Javno preduzeće Ceste FBiH (JP Ceste FBiH), društvo sa ograničenom odgovornošću u punom vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je inicijativu za Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH. FBiH je podnijela zahtjev za kredit/ zajam od Evropske investicijske banke (EIB) i Svjetske banke (WB) u ukupnom iznosu od 103,38 milijuna EUR za finansiranje navedenog Projekta.

Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH se sastoji od nekoliko malih i srednje velikih investicija te uključuje:

1. Rekonstrukciju cesta:
  - Završetak izgradnje magistralne ceste M-17.3 Neum – Stolac (ukupno 32,9 km);
  - Izgradnja traka za spora vozila (ukupno 40 km na 8 (osam) dionica magistralnih cesta);
  - Rekonstrukcija kolovoza, korekcija osovine (ukupno 18 km na 5 (pet) dionica magistralnih cesta, korekcija osovine na samo jednoj dionici u dužini od 1 km),
  - Rekonstrukcija 3 (tri) tunela (ukupne dužine 1,86 km);
  - Rekonstrukcija 7 (sedam) mostova (ukupne dužine 0,55 km).
2. Intervencije na poboljšanju cestovne sigurnosti: Rekonstrukcija raskrsnica koje su klasificirane kao „crne tačke“ na magistralnim cestama, sveukupno 9 (devet);
3. Institucionalne reforme: Upravljanje cestama u FBiH sa posebnom fokusom na održivost investicija i sigurnost na cestama;
4. Podrška implementaciji projekta: nadzor nad izgradnjom i jačanje kapaciteta JP Ceste FBiH.

Ovaj Projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralne ceste M5 "Devijacija puta AVNOJ-a u Bihaću" (Projekat) za koji je izrađen ovaj ESMP, jedan je od podprojekata uključenih u skupinu podprojekata koje zajedno finansiraju Svjetska banka i EIB.

## 2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a

Projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralne ceste M5 "Devijacija puta AVNOJ-a u Bihaću", svrstan je u projekte B kategorije prema Operativnim politikama Svjetske banke (OP 4.01 o Procjeni utjecaja na okoliš) kao i prema procedurama definiranim u ESMF-u specifičnom za projekat. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP-a, a prema važećoj lokalnoj legislativi ovaj projekat ne zahtijeva vodnu dozvolu, procjenu utjecaja na okoliš ni okolišnu dozvolu – niti od strane federalnog niti kantonalnog nivoa vlasti<sup>1</sup>. JP Ceste FBiH će pribaviti sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekat.

Ovaj ESMP ima za cilj identificirati sve potencijalne okolinske i društvene uticaje povezane s aktivnostima na ovom projektu. Kao takav, ESMP uključuje mjere ublažavanja svih identifikovanih potencijalnih utjecaja koji se poduzimaju kroz različite faze projekta uključujući pripremu, izvođenje radova i puštanje u upotrebu objekta. Mjere definisane u ovom ESMP-u trebale bi izbjeći, neutralizirati ili umanjiti štetne uticaje na okoliš i društvene aspekte, ako ne u potpunosti, barem na prihvatljivom nivou.

ESMP identifikuje izvodivo moguće i ekonomične mjere koje mogu smanjiti potencijalno negativne utjecaje na okoliš i društvo na prihvatljiv nivo. Ako mjere ublažavanja nisu moguće, isplative ili dovoljne, kao posljednju mjeru treba uključiti naknadu.

Kako bi se osiguralo provođenje mjera ublažavanja, u potpunosti ili djelomično, ESMP definira plan praćenja koji će se provoditi tokom određenih faza pripreme/ projektiranja i implementiranja projekta. Praćenje tokom pripreme i implementacije projekta pruža informacije o ključnim okolišnim i socijalnim aspektima projekta, posebno o okolišnim i socijalnim aspektima projekta, te o efikasnosti mjera ublažavanja. Prije početka izvođenja radova, u skladu sa zahtjevima iz ESMP-a i minimalnim zahtjevima za praćenje, koji su opisani u ovom ESMP-u, bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač mora pripremiti detaljni popis mjera ublažavanja i parametara koji se prate.

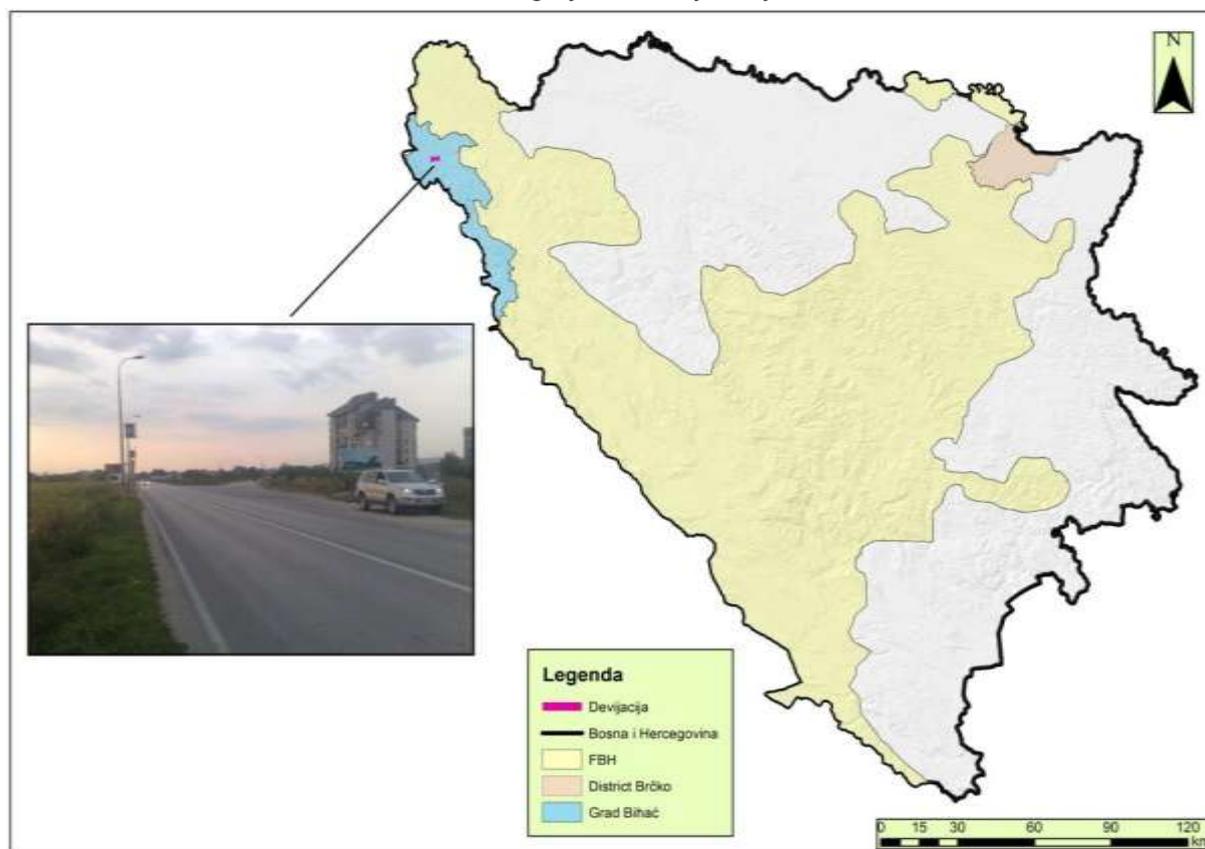
---

<sup>1</sup> U Federaciji BiH, izrada Procjena uticaja na okoliš definirana je Pravilnikom o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/04). U Unsko-sanskom kantonu, izdavanje Okolišne dozvole je regulirano Pravilnikom o pogonima i postrojenjima koja obavezno moraju imati okolišnu dozvolu („Službene novine USK“, br. 18/07).

### 3. OPIS LOKACIJE

Projektirana trasa devijacije nalazi se na području Grada Bihać, na magistralnoj cesti M-5, dionica Bihać 4 – Ripač. Magistralna cesta M-5 povezuje međunarodni granični prelaz Izačić pored Bihaća na sjeverozapadu zemlje i Višegrad na istoku BiH. Pored toga, magistralna cesta M-5 dio je međunarodne E mreže cesta E761 koja povezuje Bihać u Bosni i Hercegovini i Zaječar u Srbiji.

Slika 1: Geografska lokacija Projekta

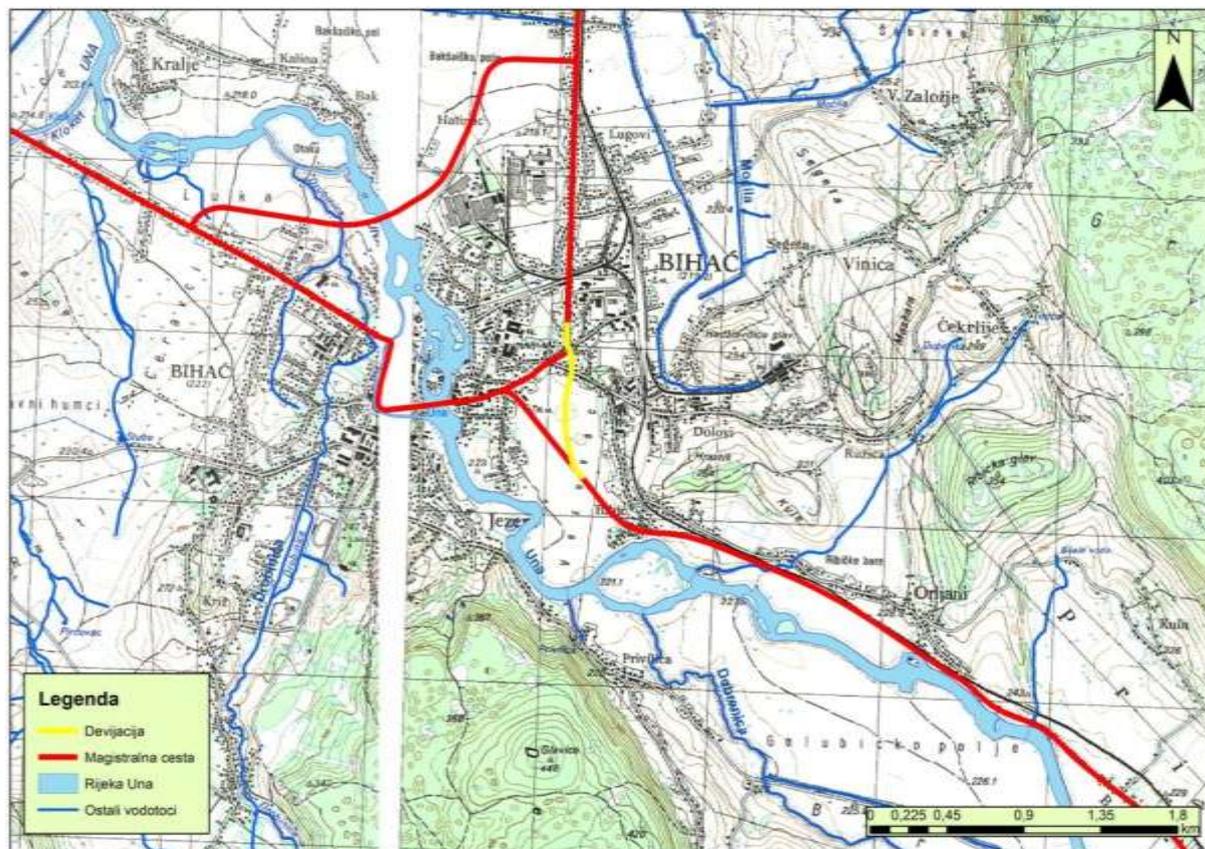


Izvor: JP Ceste Federacije BiH

Područje rekonstrukcije nalazi se unutar urbane zone Bihaća te se u blizini trase nalaze mnogi stambeni, javni ili privredni objekti. Stambeni objekti u stambenim zonama su najvećim dijelom privatne prizemne, jednospratne i dvospratne kuće. Glavnina pomenutih objekata nalaze se uz magistralnu cestu M5 ili buduću devijaciju.

Ova dionica magistralne ceste M-5 koristi se za tranzit budući da leži na jednom od najvažnijih pravaca ka prijestolnici Sarajevu iz pravca Unsko-sanskog kantona.

Slika 2: Pregledna karta šireg područja Projekta



Izvor: JP Ceste Federacije BiH

### 3.1. PODACI O PROMETU

JP Ceste FBH je ugradilo automatske uređaje za brojanje prometa duž magistralne prometne mreže u cijeloj FBiH. Brojanje se vrši od 2005. godine, a posljednji izvještaj<sup>2</sup> je objavljen 2017. godine s podacima za prethodnu godinu. Prema podacima iz izvještaja, najbliži relevantni uređaj za brojanje saobraćaja je brojač 650 koji se nalazi u Gradu Bihaću, na dionici M5 Bihać-Ripač. Podaci s istog pokazuju da je PGDS na ovoj dionici za 2016 godinu iznosio 8696 (slika 3).

<sup>2</sup> "Brojanje prometa na magistralnim cestama u Federaciji BiH u 2016", JP Ceste FBiH, Sarajevo 2017

Slika 3: PGDS u 2016.



Izvor: JP Ceste FBiH

Na zahtjev JP Cesta FBiH, IPSA Institut Sarajevo je u 2014<sup>3</sup> godini izradila prognozu prometa za prometnu mrežu za razdoblje od 2013. do 2040. godine. Analiza prometnih tokova je napravljena za svaku godinu primjenom "equilibrium" metode. Budući da ova procedura implicira uključivanje još neizgrađenih dionica, predmetna dionica analizirana je unutar dionice Bihać 4-spoj Orljani, zbog planirane gradnje obilaznice Bihać. Predviđeni PGDS dat je u Tabeli 1.

Tabela 1: Prognoza prometa za M5, dionica čvor Bihać4-Spoj Orljani

Magistralna cesta	Naziv dionice	PGDS									
		2016	2018	2020	2022	2023	2025	2030	2035	2037	2040
M 5	Bihać4-Spoj Orljani	10281	6909	7326	7791	8026	8552	9806	11191	11896	12963

Izvor: JP Ceste FBiH, 2014.

Zbog planirane izgradnje obilaznice Bihać, tabela 1 prikazuje pad PGDS-a tokom čitavog perioda korištenja dionice, sve do 2023 godine kada vidimo lagani rast uvjetovan generalnim povećanjem broja vozila.

<sup>3</sup> "Obrazloženje Studija opravdanosti za program modernizacije magistralnih cesta u FBiH", IPSA Institut Sarajevo, 2014

## 4. OPIS PROJEKTA

### 4.1. Postojeće stanje

Magistralna cesta Jajce – Bihać – Izačić je najprometnija cesta u okruženju, a prolazi kroz grad Bihać kao gradska ulica.

1982 godine SIZ za magistralne i regionalne ceste BiH, Sarajevo u saradnji sa općinom Bihać je izradio glavni projekat izmještanja dijela magistralne ceste M5 u Bihaću. Razlog izmještanja je bio eliminisanje tranzitnog saobraćaja iz grada, te smanjenju broja vozila na raskršću u gradu, gdje se spajaju magistralne ceste M5, Izačić – Bihać – Jajce i M14, Bihać – Srbaljani – Bosanska Krupa.

Radovi na ovoj devijaciji su počeli 1990 godine. Izvedeno je cca 900 m lakšeg dijela, dok je ostalo još cca 150 m težeg dijela gdje je bilo potrebno riješiti imovinsko pravne odnose (rušenje nekoliko stambenih objekata). Izvedeno stanje je značajno odstupilo od projektne dokumentacije, a urađen je trup saobraćajnice do nivo tampona. U proteklom vremenu je došlo do izgradnje novih objekata u koridoru devijacije.

Izgradnjom i rekonstrukcijom ove dionice u dužini cca 1,0 km i pješačkih staza uz desnu ivicu kolovoza magistralne ceste Bihać – Srbaljani u dužini od cca 450 m, rješava se prolazak tranzitnog saobraćaja kroz grad, a time se smanjuju gužve u vršnim satima. Na osnovu planske dokumentacije i ranije rađenog projekta devijacije magistralne ceste M5 Jajce – Bihać – Izačić, izrađen je idejni projekat koji dat Investitoru na reviziju i odobrenje. Nakon dobivanja saglasnosti od Investitora da se može pristupiti izradi glavnog projekta, izrađen je glavni projekat.

#### PRIMJENJENI ELEMENTI:

- Računska brzina ..... Vrač= 50 km/h
- Minimalni radijus horizontalne krivine ..... Rmin = 80 m
- Minimalna dužina prelaznice..... L= 30 m
- Maksimalni uzdužni nagib nivelete ..... 9.0 %
- Minimalni podužni nagib nivelete ..... 0.3%
- Maksimalni poprečni nagib kolovoza..... imax = 5.0 %
- Poprečni profil
  - Saobraćajne trake ..... 2 x 3.25 m
  - Dodatne trake ..... 3.0 m
  - Pješačke staze .....2 x 1.5 m
  - Zeleni pojas .....2 x 1.5 m
  - Slobodni profil .....4.5 m
- Kolovozna konstrukcija

habajući sloj SMA 11 .....	5,0 cm
gornji nosivi sloj BNS 22s .....	6,0 cm
gornji nosivi sloj BNS 32s .....	7,0 cm
tampon.....	min 50,0 cm
posteljica	CBR min 8%
kamena greda .....	25,0 cm

#### 4.1. Novoprojektovano stanje

Situacioni elementi trase su veoma povoljni osim na samom kraju gdje se zbog gusto izgrađenih stambenih objekata trasa prilagođava zahtjevu što manjeg rušenja objekata. Na tom potezu su primijenjeni radijusi horizontalnih krivina od  $R=130$  m i  $R=250$  m. Ovi radijusi ne ulaze u područje odnosa krivina koji bi zadovoljili propise, ali su morali biti primijenjeni iz gore navedenih razloga. Skoro na cijelom potezu devijacije kolovoz ima širinu  $3,25+3,00+3,25=9,5$  m, odnosno tri vozne trake, što je proizašlo iz toga što je na tako kratkom potezu locirano pet raskršća. Dužina traka za lijeva skretanja je zavisna od razmaka raskršća. Situacioni položaj trase saobraćajnice je predodređen već ranije izvršenim radovima do nivoa tampona ili posteljice.

Na situaciji iskolčavanja su dati svi elementi krivina, kako centralne osovine saobraćajnice tako i ivica kolovoza na raskršću, sa koordinatama tačaka. Oblik, položaj i značaj raskršća je preuzet iz planske dokumentacije koja je u potpunosti poštovana, a locirana su na P9, četverokrako, na P14, trokrako, na P20, četverokrako, na P26, četverokrako i na P31 također četverokrako. Dimenzije kolovozne konstrukcije su iskustveno usvojene i slične su kao za obilaznicu Bihaća, gdje su izvršeni geološko-geomehanički istražni radovi na osnovu kojih se i moglo izvršiti dimenzioniranje kolovozne konstrukcije.

Kolovozna konstrukcija se sastoji od 5,0 cm habajućeg zaštitnog sloja bitumenskog betona BB 11s od smjese frakcija silikatnih stijena i bitumena za ceste, gornjih nosivih slojeva bituminiziranog drobljenca granulacije 0/16 u debljini od 6,0 i 7,0 cm, nevezanog nosivog sloja od ravnomjerne granulacije drobljenca debljine 50 cm. U slučaju da nosivost posteljice ne zadovoljava odnosno da je CBR manji od 8%, potrebno je posteljicu ojačati drobljencem od kamenih zrna u debljini od 25,0 cm. Radi odvođenja vode iz posteljice rade se podužne podrigolske drenaže od perforiranih cijevi  $\varnothing 20$  cm. Nakon nanošenja i zbijanja tampona na mjestu drenaže vrši se iskop za drenaže, planiranje dna drenažnog rova, betoniranje tajače, postavljanje cijevi i zasipanje granuliranim kamenim materijalom. Drenažne cijevi se upuštaju u slivničke kace. Kolovozna konstrukcija je odvojen od zelene površine ivičnjakom 18/24, a pješačke staze od zelene površine upuštenim ivičnjakom 10/20 cm.

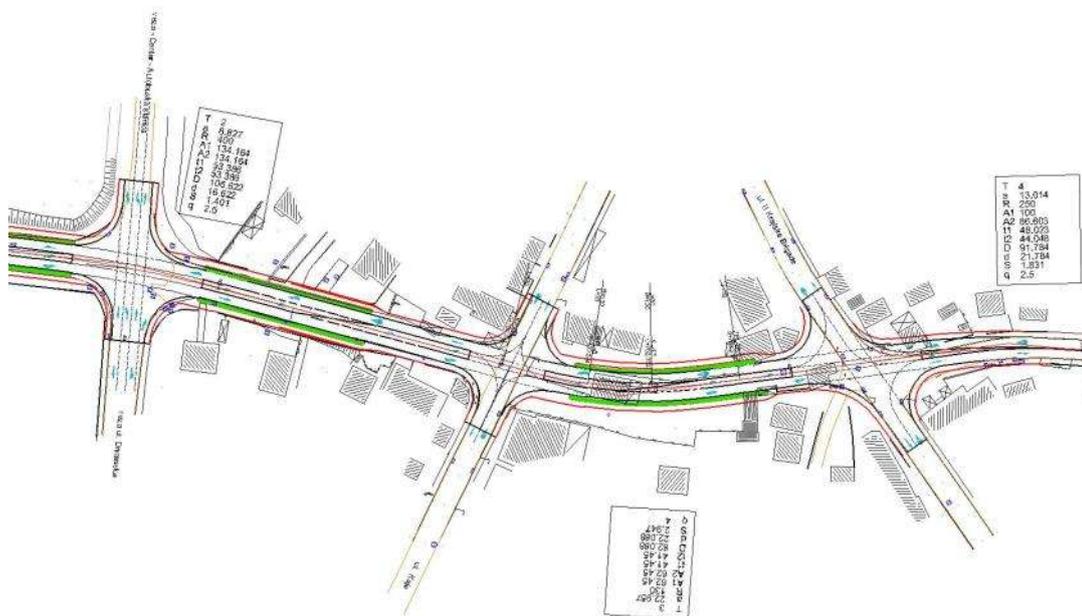
Ivičnjaci na raskršćima, odnosno na pješačkim prelazima su oboreni kako bi omogućili prelazak invalidskih kolica. Vitoperenje kolovozne konstrukcije je izvedeno tako da je omogućeno normalno doticanje vode do slivnika. Položaj slivnika je lociran na osnovu

izrađenih situacija nivelacije i prikazan na odgovarajućim situacijama, posebno raskršćima, gdje se obično pojavljuju problemi kod odvodnje. Zeleni pojas je širine 1,5 m kao i pješačka staza.

Na crtežu normalnog profila je ucrtan položaj podzemnih instalacija, elektro, vodovodnih, TT mreže, fekalne i kišne kanalizacije. Niveleta saobraćajnice je položena tako da se maksimalno poštovalo postojeće stanje, a što je i zahtijevano i u projektnom zadatku. Nagib nivelete se kreće od 0,14% do 0,73%. Od P1 do P9 na dijelu koji je još dio stare ceste u dužini od cca 80 m niveleta je u nagibu od 0,2%, što ne omogućava normalno otjecanje vode do slivnika. Kako bi se sprečilo nagomilavanje vode uz ivice kolovoza potrebno je dati slivnike na manjem razmaku.

Napominjemo da na ovom potezu kolovoz ima normalni poprečni nagib od 2,5% koji omogućava brzo otjecanje vode do ivica kolovoza. Na ovom dijelu ranije nije bilo ivičnjaka uz ivicu i nije bilo problema sa vodom koja je normalno preko bankine oticala u teren. I na kraju dionice gdje se rade nove pješačke staze, odnosno od P34 do P 46 gdje se zadržava niveleta postojećeg kolovoza, nagib nivelete je još manji i iznosi svega 0,14%, što ne garantuje dobro otjecanje vode do slivnika.

Slika 4: Izvadak iz projektovane situacije



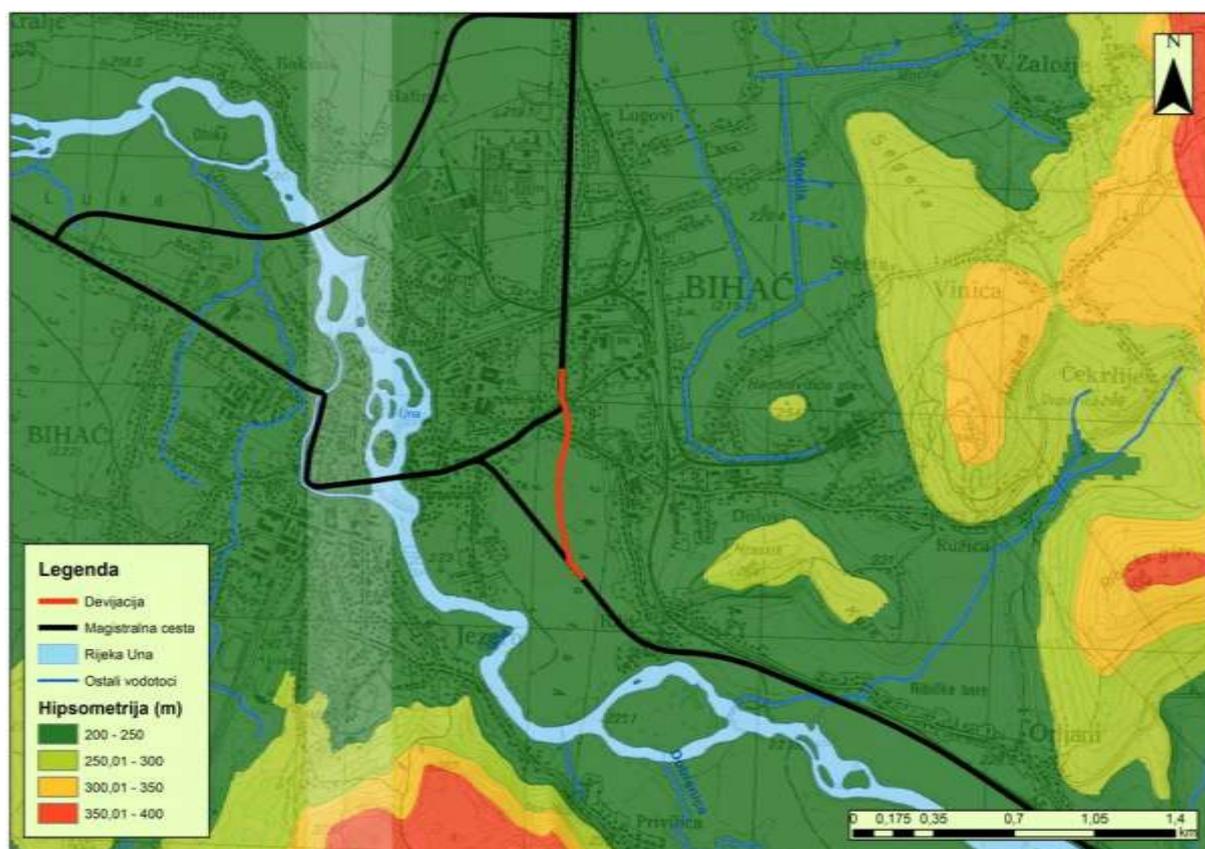
Izvor: Glavni projekat, Divel d.o.o. Sarajevo, 2008

## 5. UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA

### 5.1. GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

Teren na kojem se nalazi Projekat je uglavnom na nadmorskoj visini između 200 i 250 metara iznad nivoa mora. U širem području, ta visina ide i do 400 m, kako je i prikazano na sljedećoj slici. Stratigrafsko-petrografsku građu terena čine stabilne i dobro vodopropusne stijene, a strukturno geomorfološki, ovaj tip reljefa pripada fluvio – akumulativnom tipu morfostrukture. Akviferi su uglavnom intergranularne poroznosti.

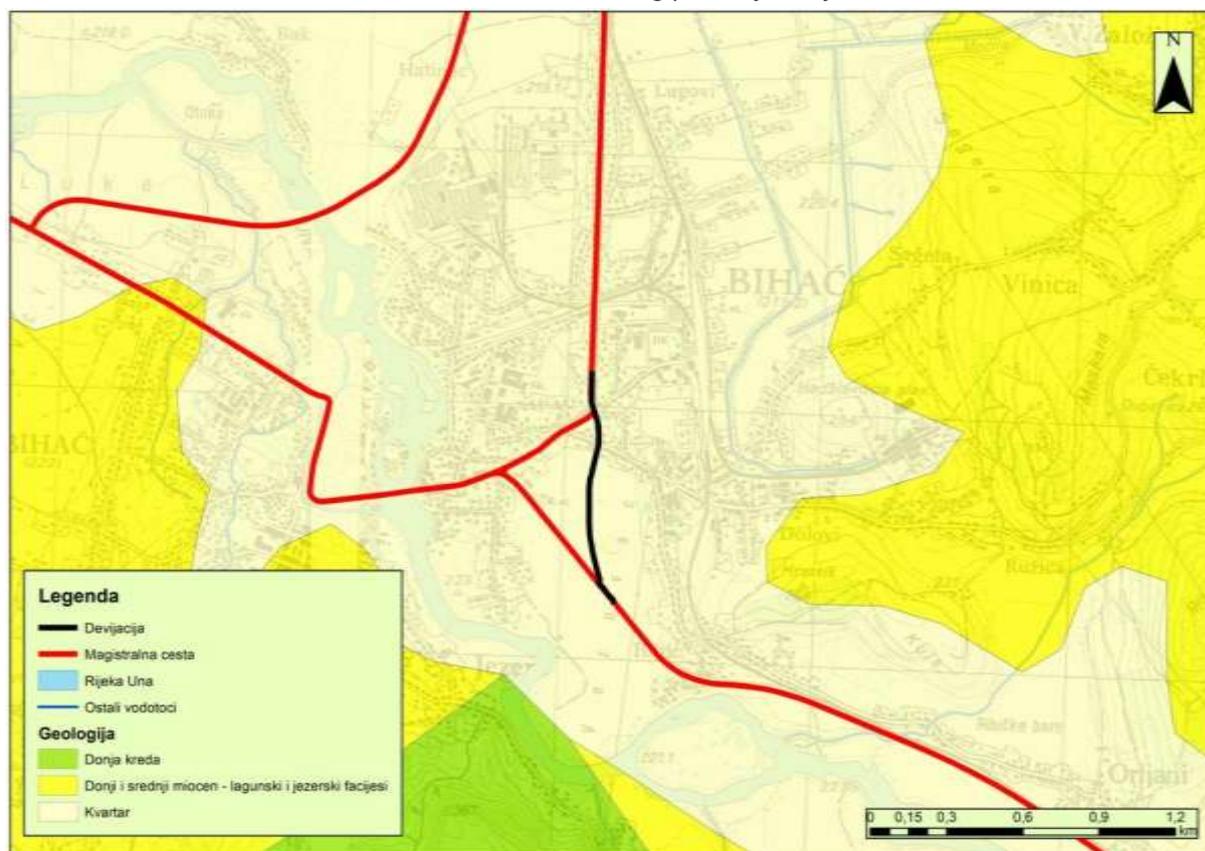
Slika 5: Geografska karta šireg područja sa lokacijom Projekta



Izvor: JP Ceste FBiH

Geološku građu područja rekonstrukcije čine kvartarni sediment predstavljeni uglavnom kroz šljunke, pijeske i podređeno gline. Sedimenti donjeg i srednjeg miocena – lagunski i jezerski facijesi zastupljeni su kroz lapore, glince, alevrolite, pješčare i konglomerate. Kredne tvorevine predstavljene su uglavnom kroz gromadaste do debelo uslojene krečnjake, krečnjačke breče i rožnjake.

Slika 6: Geološka karta šireg područja Projekta



Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona za 2012.-2032.

## 5.2. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

Klimatske karakteristike predmetnog područja određene su temperaturnim i pluviometrijskim režimom, te je neophodno definisati osnovne parametre, koristeći klimatološko praćenje i detaljnu analizu istih. Može se reći da je ovo područje pod utjecajem umjerene kontinentalne klime odnosno srednje tople i vlažne klime (Cfb klima prema Köppenovoj klasifikacija klime) što se može zaključiti iz analize temperaturnog i pluviometrijskog režima

Na meteorološkoj stanici u Bihaću, koja je najbliža lokaciji Projekta, pokazuje sljedeće podatke: prosječna višegodišnja temperatura zraka iznosi 10.6 ° C, najtopliji mjesec je juli sa prosječnom višegodišnjom temperaturom zraka od 20.0 ° C, a najhladniji je mjesec januar kada prosječna višegodišnja temperatura iznosi 0.3° C.

Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje (1961. - 1990.)

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Average
Temperatura (°C)	0,3	2,5	6,1	10,7	15,1	18,3	20	19,2	15,9	11,3	6,3	1,7	10,6
Padavine (mm)	85,9	90,8	99,3	114,6	116,3	109	107,4	109,4	107,9	109,3	146,2	111,4	1307,5

Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona za 2012. - 2032.

Prosječna količina padavina mjerena na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg razdoblja iznosi 1307.5 mm godišnje. Najkišovitiji mjesec je novembar kada je prosječna količina padavina 146.2 mm. Najmanje padavina ima u januaru, u prosjeku samo 85.9 mm. Godišnji režim padavina ovog područja pripada kontinentalnom pluviometrijskom režimu.

Tabela 3. Prosječna brzina vjetra i učestalost za višegodišnji period (1961. - 1990.)

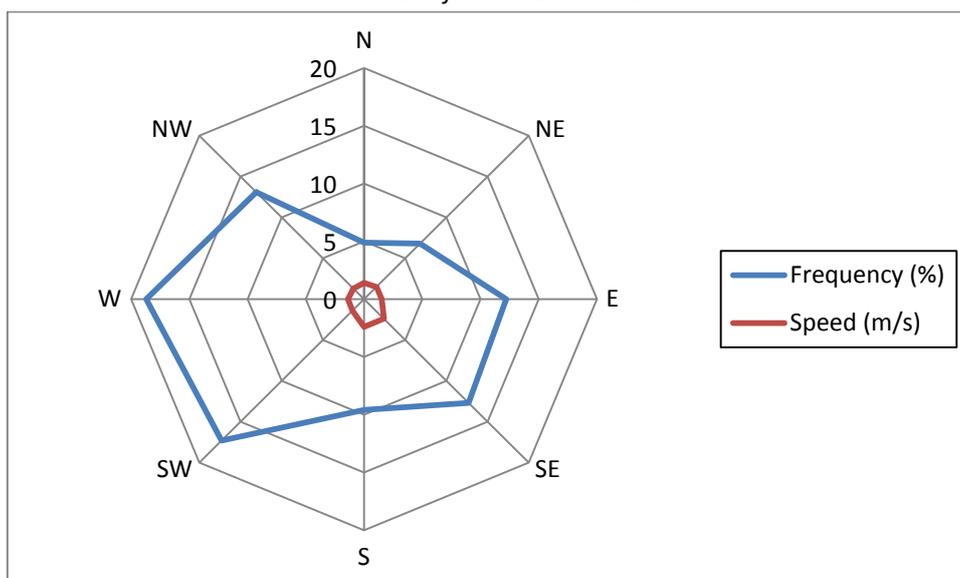
Pravac	C	S	SI	I	JI	J	JZ	Z	SZ
Učestalost (%)	4,6	4,9	6,8	12,2	12,7	9,6	17,3	18,7	13,1
Brzina (m/s)	-	1,4	1,5	1,5	2,4	2,4	1,4	1,4	1,3

Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona za 2012. - 2032.

Ruže vjetrova ovise o geomorfologiji, planinskim masivima i pravcima riječnih tokova. Dominantni vjetrovi pušu sa zapada i jugozapada, ali je prisustvo sjeverozapadnih, jugoistočnih i istočnih vjetrova veoma često.

Ekstremni vjetrovi u zoni umjereno – kontinentalne klime mogu dostići brzine od 40 m/s, što se dešava jednom ili dva puta u toku perioda od 10 godina. Brzine od 25 – 40 m/s zabilježene su gotovo svake godine, dok brzine od 17 m/s su česte i zabilježene su nekoliko puta godišnje. Najveću prosječnu brzinu vjetra imaju južni i jugoistočni vjetrovi od 2.4 m/s.

Slika 7. Ruža vjetrova za MS "Bihać"



Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona za 2012.-2032.

### 5.3. KVALITETA ZRAKA

Ne postoje nikakva indikativna mjerenja kvalitete zraka za ovu lokaciju niti za područje Bihaća. Sudeći prema lokaciji Projekta, može se zaključiti da je najveće zagađenje zraka od prometa na magistralnoj cesti. Takođe, za vrijeme zimskog perioda, zrak se zagađuje od pojedinačnih peći i kotlova, od objekata koji se nalaze u blizini Projekta, jer u blizini gradilišta ne postoje drugi veliki zagađivači zraka kao što su industrijski objekti.

Na temelju geografskih karakteristika i činjenice da nema značajnih onečišćivača, može se smatrati da je kvalitet zraka dobar. Izvođač će provesti bazna mjerenja za praćenje kvalitete zraka prije početka izvođenja radova.

### 5.4. VODE I KVALITETA VODE

Vode šireg područja Projekta pripadaju slivu Crnog mora. Najbliži vodotok je, kako je već pomenuto, rijeka Una koja je udaljena oko 300-400 metara od najbliže tačke Projekta što je i prikazano na sljedećoj slici.

Rijeka Una izvire na području Republike Hrvatske, mjestu Donja Suvaja, u blizini mjesta Srb, na 448 m.n.m., a ulijeva se u Savu kod Jasenovca, na 83 m.n.m., sa dužinom glavnog toka od 207 km, dok je veličina sliva rijeke Une do vodomjerne stanice Bihać – Kralje oko

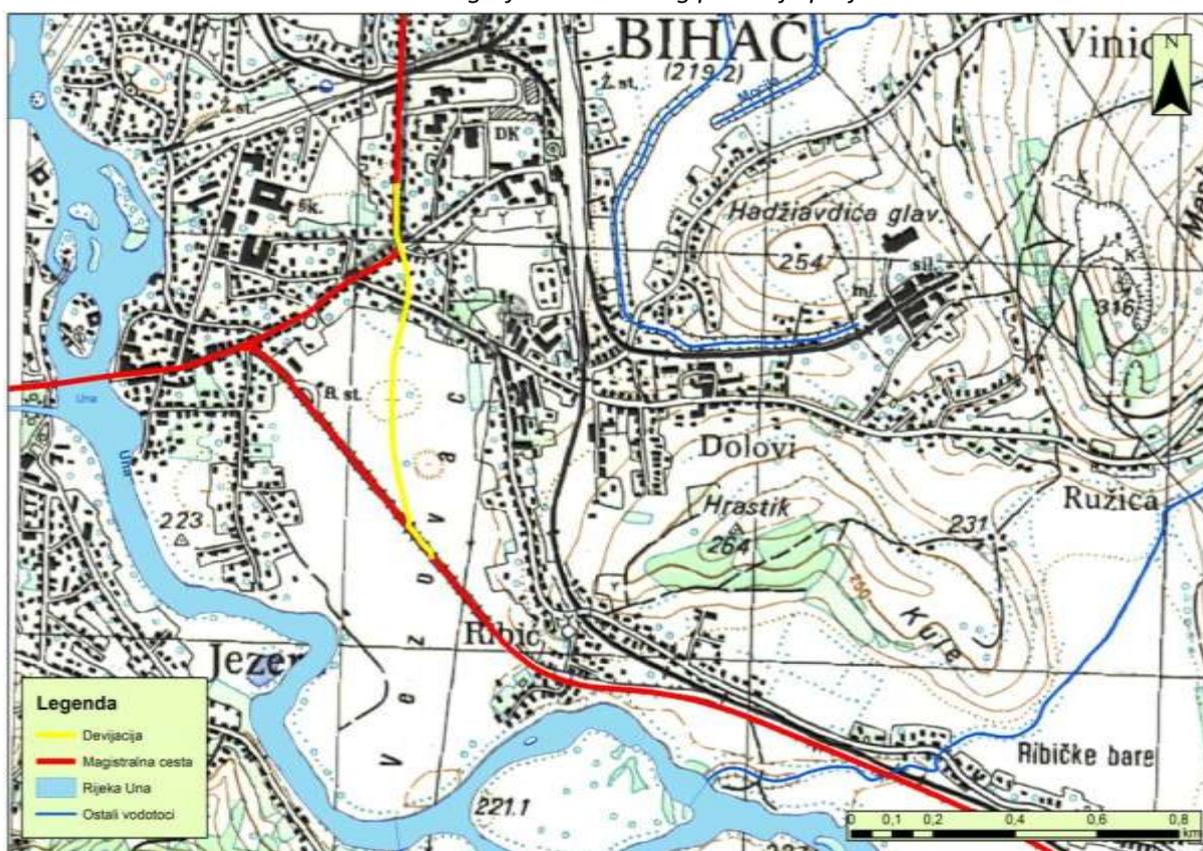
3.300 km<sup>2</sup>. Hidrološka mjerenja rijeke Une na pomenutoj hidrološkoj stanici pokazuju srednje godišnje protoke od  $Q_{sr}=104 \text{ m}^3/\text{s}$  te  $Q_{min}=27,8 \text{ m}^3/\text{s}$ .

Rijeka Una je ugrožena ljudskim aktivnostima poput saobraćaja, poljoprivrede, nesanitarnim odlaganjem otpada i ispuštanjem neprečišćenih otpadnih voda iz stambenih objekata u blizini.

Prema Studiji ranjivosti prostora Unsko – sanskog kantona rijeka Una je klasificirana u II klasu vode prema njenoj kvaliteti, a tu spadaju vode koje se poslije određenog tretmana prečišćavanja mogu koristiti za piće, a u prirodnom stanju za kupanje, sportove na vodi, te za rast i razvoj cipridnih vrsta ribe.

S obzirom na udaljenost Projekta u odnosu na rijeku Unu, može se zaključiti da neće biti direktnog utjecaja na nju.

Slika 8: Hidrografska karta šireg područja projekta



Izvor: JP Ceste FBiH

## 5.5. NIVOI BUKE

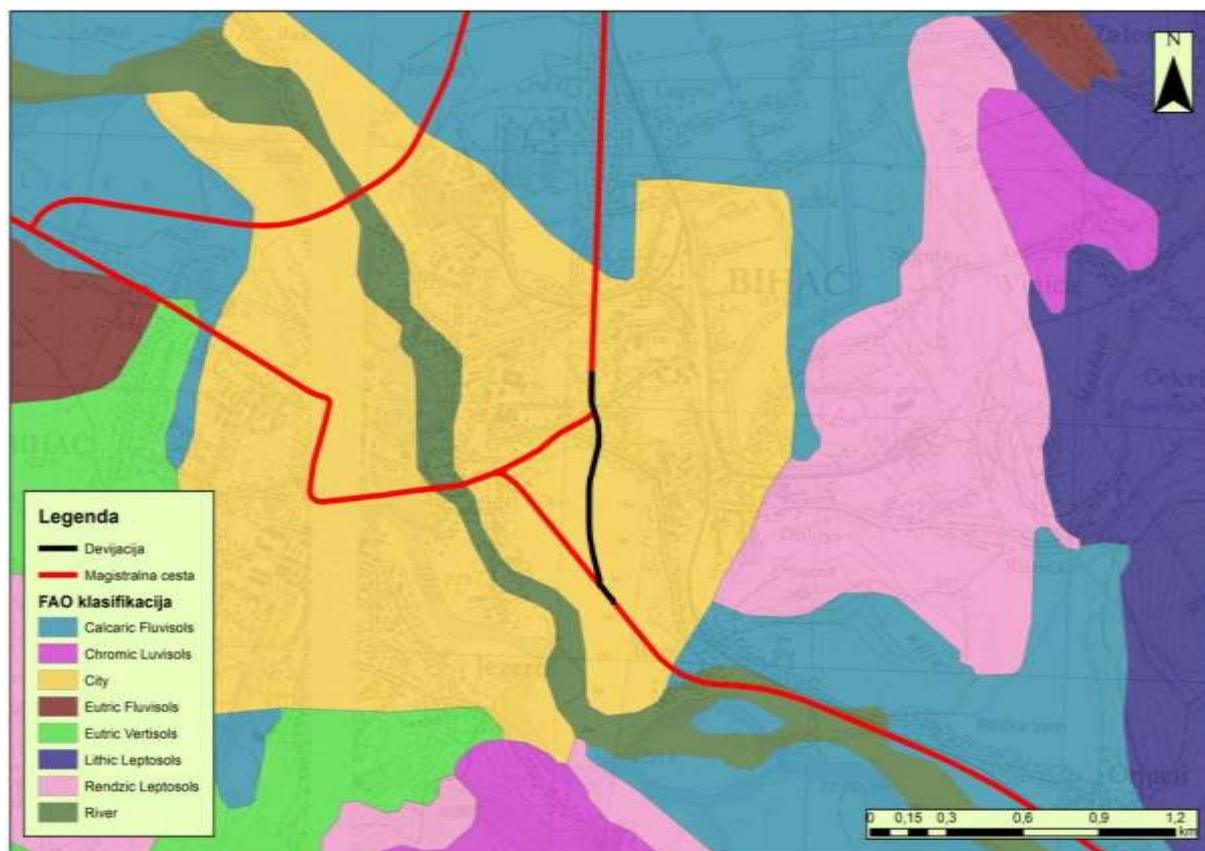
Ne postoje nikakva praćenja nivoa buke na području u blizini lokacije Projekta tako da nema baznih podataka o utjecaju buke na okoliš. Promet je, općenito, najveći izvor buke.

U neposrednoj blizini područja Projekta nalaze se stambeni objekti (kuće), kao i poslovni objekti (trgovački centar) a u skladu sa Zakonom o zaštiti od buke, isti spadaju u četvru zonu dopušteni nivo buke iznosi 60 dBA tokom dana i 50 dBA noću. U blizini se nalazi Projekta, nalazi se i Dom zdravlja, te fakultet i osnovna škola, stoga je prilikom radova potrebno obratiti pažnju da se ne prekoračuju dozvoljeni nivoi buke koji vrijede za ovakve ustanove, a sve u skladu sa Zakonom o zaštiti od buke FBiH (Službene novine FBiH, Broj: 110/12).

## 5.6. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA

Cjelokupno područje u blizini Projekta je znatno promijenjeno, tj. urbanizirano, te se u skladu s tim i tlo znatno izmijenilo. Na sljedećoj karti prikazani su tipovi tala prema FAO klasifikaciji za šire područje Projekta.

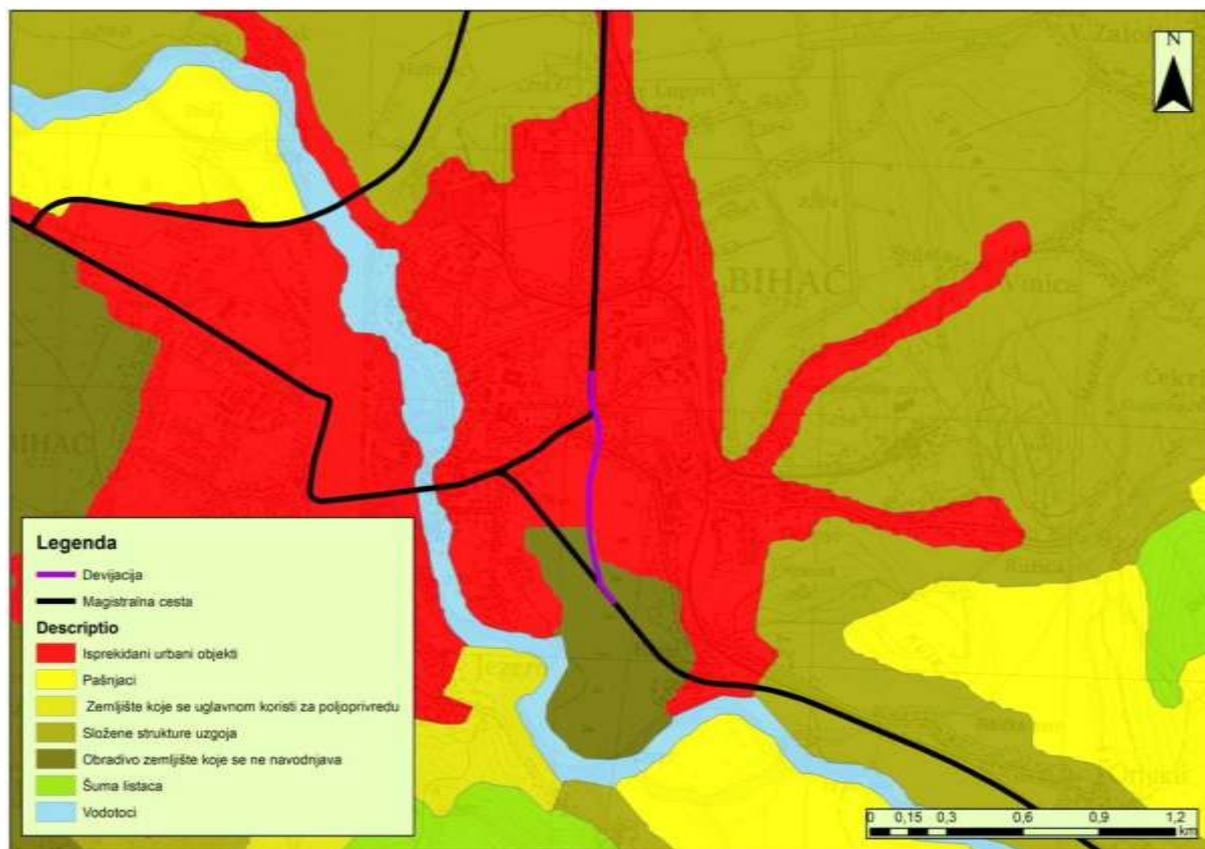
Slika 9: Pedološka karta šireg područja projekta



Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona 2012.-2032.

Prema CORINE metodologiji<sup>4</sup>, dominantna namjena zemljišta u blizini šireg područja Projekta je građevinska, tj. predstavljaju izgrađena ili urbanizirana područja. Uglavnom su predstavljeni kroz stambene objekte koji su prizmeni, jednospratni ili dvospratni, zatim kroz poslovne objekte (tržni centri), zdravstveni objekti (Dom zdravlja), te obrazovni objekti (Pravni fakultet, Osnovna škola).

Slika 10: Namjena zemljišta na širem području Projekta prema CORINE metodologiji



Izvor: Koordinacija podataka o okolišu – Evropska agencija za zaštitu okoliša

## 5.7. FLORA I FAUNA

Prostor sliva Une spada među područja sa najvećim biološkim diverzitetom, tako se u slivu Une nalazi preko 1900 biljnih vrsta, što čini preko 50% svih vrsta koje obitavaju na području BiH. Prema Studiji ranjivosti Unsko – sanskog kantona, na području sliva Une nalazimo 68 taksona makroskopskih beskičmenjaka, 10 vrsta vodozemaca, 23 vrste riba, 12 vrsta gmazova, 120 vrsta ptica, te 60 vrsta sisara.

<sup>4</sup> Koordinacija podataka o okolišu - [European Environment Agency](#) (Evropska agencija za zaštitu okoliša)

S obzirom da je područje Projekta uglavnom potpuno urbanizirano, na tom području ne postoji flora i fauna koja bi mogla biti ugrožena projektnim aktivnostima. Bez obzira na navedeno, Izvođač radova će angažovati biologa da izvrši bazna istraživanja prije početka radova.

## 5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Lokacija Projekta ne nalazi se u zaštićenoj zoni definiranoj Prostornim planom FBiH i Prostornim planom Unsko-sanskog kantona. Prema Komisiji za zaštitu nacionalnih spomenika, također nema evidentiranih arheoloških nalazišta u promatranom području.

Najbliže zaštićeno područje je Nacionalni park Una, koji se nalazi preko osam kilometar od najbliže tačke Projekta, kao što je prikazano na sljedećoj karti. Uzimajući u obzir udaljenost od projektne lokacije, smatra se da građevinske aktivnosti neće imati direktnog ili indirektnog uticaja na Nacionalni park.

Slika 11: Zaštićena područja na širem području Projekta



Izvor: Prostorni plan Unsko-sanskog kantona 2012.-2032.

## **5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA**

Grad Bihać središte je Unsko-sanskog kantona. Prema popisu stanovništva 2013. godine, Grad ima 61.186 stanovnika na površini od oko 900 kvadratnih metara. Projektna dionica nalazi se na krajnjem istoku urbane zone grada. Na projektom području preovladavaju individualne stambene kuće spratnosti do P+2, uz izuzetak 2 stambene zgrade na samom spoju projektne rekonstrukcije i postojeće magistralne ceste M5

U neposrednoj blizini predviđenih projektnih aktivnosti nalazi se shopping centar, osnovna škola, Poliklinika Bihać i gradska autobuska stanica (slika 12). Ostale komercijalne djelatnosti koncentrirane su u centru Bihaća udaljenom cca 1,5 km sjevero zapadno od područja projekta.

Važnost projektom predviđene rekonstrukcije za lokalnu zajednicu reflektuje se činjenicom da je to najbrži i najprikladniji način da mještani dođu do centra grada koji predstavlja administrativno, komercijalno i zdravstveno središte zajednice. Nadalje, planirana rekonstrukcija uvelike će poboljšati sigurnost pješaka, uključujući djecu koja u velikoj mjeri svaki dan prolaze predmetnom dionicom na puru do škole.

Rekonstrukcija ima poseban značaj za tranzitni sabračaj jer omogućava izbjegavanje ulaska u samo središte grada prilikom uključanja sa magistralne ceste M14 na magistralnu cestu M5 i obratno.

Slika 12: Udaljenosti od projektne dionice



Izvor: JP Ceste FBiH

## 6. OPIS MOGUĆIH UTJECAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

### 6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA

#### Socio-ekonomski uticaji

**Eksproprijacija:** Predmetni projekat dio je Integrisanog akcionog plana preseljenja(integrisano RAP) koji je javno konsultovan i objavljen u martu 2016.

Kao što je opisano u integrisanom RAP-u, dijelovi 37 privatnih i 16 javnih parcela, kao i 10 čitavih privatnih parcela i 6 stambenih objekata će biti ekspropisani za potrebe projekta. Ukupna površina eksproprijacije iznosi 3900m<sup>2</sup>. Pogođeni dio 16 parcela iznosi više od 10 % ukupne površine parcele (10-100%) dok se od 31 privatne parcele oduzima manje od 10 % ukupne površine (1-10%). Nijedna od pogođenih parcela nema produktivnu upotrebu te neće biti ekonomskog utjecaja kao posljedice eksproprijacije.

Prema integrisanom RAP-u 6 individualnih stambenih objekata će biti ekspropisano. Svi vlasnici/korisnici pogođenih objekata su anketirani prilikom izrade integrisanog RAP-a (Tabela 4). Od toga usjevi na ekspropisanoj zemlji primjećeni su na 2 parcele. Predmetni usjevi se koriste isključivo za vlastite potrebe vlasnika. Dvoje anketiranih je izjavilo da preferiraju novac kao kompenzaciju tza kepropisane nekretnine i zemlju dok ostali preferiraju zamjenske nekretnine ili zemlju.

Na 7 pogođenih parcela identificirano je postojanje pomoćnih struktura u vidu ograda i pomoćnih objekata (šupa). Po zahtjevu pogođenih osoba, ove pomoćne structure će biti pomaknute na neekspropisani ostatak parcele. A ukoliko se ekspropriše čitava parcela ili u slučaju da pomoćne structure ne mogu biti pomjerene, sa predmetnim vlasnikom će biti dogovorena kompenzacija, te će ista biti isplaćena prije ulaska u posjed.

Nadalje, U skladu sa integrisanim RAP-om ekonomski premještaj je definisan kao: "Gubitak dotoka prihoda ili sredstava za život, koji je nastao kao posljedica otkupa zemljišta ili sprečavanja pristupa prirodnim resursima (zemljište, voda ili šuma) do kojeg je došlo zbog izgradnje ili izvedbe projekta ili objekata povezanih sa projektom."<sup>5</sup> U skladu sa gore navedenim, a bazirano na definiciji, ovakav uticaj se ne očekuje za ovaj pod-projekat. Može se zaključiti da se ekonomski premještaj neće dogoditi.

Prema integrisanom RAP-u 5 firmi će biti pogođeno eksproprijacijom. Predstavnici svih 5 firmi su anketirani. Moguću uticaji za vrijeme izvođenja radova, uočeni od strane predstavnika lokalnih firmi su:

<sup>5</sup> Integrisani Plan preseljenja za pod-projekat, Enova Ltd. mart, 2016

- Gubitak mušterija
- Ometanje posla za vrijeme izvođenja radova

Dok četvero izjavili da je nemoguće izbjeći problem prilaza objektu.

Ovi uticaji su veliki ali kratkotrajni.

Nadalje, u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacije za odlaganje materijala ili opreme. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odedbana Integrisanog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

*Slika 13: Dio projektne dionice*



*Izvor: Posjeta lokaciji, 15.12.2017.*

**Tabela 4: Izvadak iz socioekonomske ankete, urađene u sklopu Integrisanog RAP-a za uticaj na stambene objekte**

Br.	Dionica	Br. Parcele	Vlasnik/ Korisnik	Tip nekretnine (kuća, stan vikendica...)	Godina igradnje	Stanje nekretnine	Pomoćni objekti	Da li su prilikom anketiranja primjećeni usjevi	Godišnji prinos usjeva	Upotreba zemlje za komercijalne ili za vlastite potrebe?	Preferirana vrsta kompenzacije
1	Bihać-Grad Bihać	5575	Vlasnik	Kuća	1998 (adaptiran 2000)	jako dobro	šupa	da	600 kg	Vlastite potrebe	Novac
2	Bihać-Grad Bihać	5572	Vlasnik	Kuća	1963	loše	x	ne	x	Vlastite potrebe	Stan i novac
3	Bihać-Grad Bihać	5573	Vlasnik	Kuća	Više od 70 godina	Dobro	šupa i bunar	ne	x	Vlastite potrebe	Zamjenska kuća ili stan u blizini bolnice
4	Bihać-Grad Bihać	5574/1. 5574/3	Vlasnik	Kuća	1968	Dobro	2 šupe	ne	x	Vlastite potrebe	Novac
5	Bihać-Grad Bihać	next to 5656	Korisnik	Kuća	n/a	Dobro	šupa	ne	x	x	x
6	Bihać-Grad Bihać	3434	Vlasnik	Kuća	Skoro 100 godina	loše	šupa	ne	x	Vlastite potrebe	Kuća za kuću u blizini bolnice

*Izvor: Integrisano Akcijski plan preseljenja, Enova, 2016*

Tabela 5: Izvadak iz socioekonomske ankete, urađene u sklopu Integrisanog RAP-a za uticaj na firme

Br.	Dionica	Opći podaci o firmi				Uticaji	
		Br. parcele.	Tip aktivnosti	Osnovano godine	Broj zaposlenih	Perceived impacts (loss of customers, etc.)	očekivana ograničenja pristupa (mišljenje anketiranih)
1	Bihać- Grad Bihać	5655/2	Frizerski salon (zatvoren)	n/a			
2	Bihać- Grad Bihać	5577	Prodaja	n/a	2	Gubitak mušterija, remećenje poslovanja uslijed građevinskih radova	Da
3	Bihać- Grad Bihać	9666/3	Prodaja	1995	13	Gubitak mušterija, remećenje poslovanja uslijed građevinskih radova	Da
4	Bihać- Grad Bihać	5563	Prodaja	2000	2	Gubitak mušterija, remećenje poslovanja uslijed građevinskih radova	Da
5	Bihać- Grad Bihać	5564/2	print/kopir studio	1999	2	x	Da

Izvor: Integrisano Akcijski plan preseljenja, Enova, 2016

Tabela 6: Izvadak iz Popisa urađenog u sklopu integrisanog RAP-a

Br.	Lokacija	Broj parcele	Tip utjecaja	Kategorija	Ukupna površina parcele (m <sup>2</sup> )	% pogodeno	Objekat (komercijalni ili stambeni)	Ostala imovina (prirodna)	Ostala imovina (pomoćne strukture)	Ekonomsko / fizičko preseljenje
1	Bihać (Bihać 4-Ripač)	5655/2	Part of land, Fence	zemljišna parcela	243,00	2%	ne	ne	ne	ne
2		5666/1	Part of land and Fence	zemljišna parcela	228,00	25%	ne	ne	ne	ne
3		5657	dio parcele	zemljišna parcela	412,00	1%	ne	ne	ne	ne
4		3413/3	dio parcele	zemljišna parcela	43,00	1%	ne	ne	ne	ne
5		5581	dio parcele	zemljišna parcela	361,00	1%	ne	ne	ne	ne
6		5577	dio parcele	zemljišna parcela	161,00	2%	ne	ne	ne	ne
7		5575	cijela parcela	zemljišna parcela	271,00	100%	ne	ne	ograda	ne
8		3430	dio parcele	zemljišna parcela	309,00	1%	ne	ne	ograda	ne
9		5565	cijela parcela	zemljišna parcela	130,00	100%	ne	ne	ne	ne
10		5576	cijela parcela i kuća	zemljišna parcela	1224,00	100%	ne	trava	pomoćni objekat	ne
11		5572	cijela parcela i kuća	kuća	246,00	100%	stambeni	ne	ne	ne
12		5573	cijela parcela i kuća	kuća	401,00	100%	stambeni	ne	ne	ne
13		6655	dio parcele	zemljišna parcela	1196,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
14		3433/2	dio parcele	zemljišna parcela	267,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
15		6658	dio parcele	zemljišna parcela	146,00	25%	ne	trava	ne	ne
16		6659	n/a	zemljišna parcela	144,00	n/a	ne	ne	ne	ne
17		9666/3	dio parcele i pristupni put	firma	163,00	3%	ne	ne	ne	ne
18		9666/5	dio parcele	zemljišna parcela	11939,00	2%	ne	trava	ne	ne
19		3426	dio parcele	zemljišna parcela	576,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
20		3337/1	dio zida (30 cm)	zemljišna parcela	209,00	1%	ne	ne	ne	ne
21		5655/3	dio parcele	zemljišna parcela	104,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
22		6662	cijela parcela	zemljišna parcela	2,00	100%	ne	trava	ne	ne
23		3338	dio parcele	zemljišna parcela	364,00	1%	ne	ne	ograda	ne
24		6661	cijela parcela	zemljišna parcela	78,00	90%	ne	trava		ne
25		6656	dio parcele	zemljišna parcela	1698,00	4%	ne	trava	Ne	ne
26		5564/1	n/a	zemljišna parcela	202,00	n/a	ne	ne	Ne	ne
27		6652	dio parcele	zemljišna parcela	255,00	3%	ne	trava	Ne	ne
28		5574/1	kuća	kuća	259,00	100%	stambeni		pomoćni objekat	da
29		3433/1	dio parcele	zemljišna parcela	369,00	5%	ne	drvo	bandera, ograda	ne
30		6650	dio parcele	zemljišna parcela	419,00	2%	ne	trava	ne	ne
31		5656	kuća	kuća	392,00	100%	stambeni	ne	ne	da
32		6660	dio parcele	zemljišna parcela	51,00	90%	ne	trava	Billboard	ne
33		6651	dio parcele	zemljišna parcela	1213,00	3%	ne	trava	ne	ne

34	6657	dio parcele	zemljišna parcela	231,00	4%	ne	trava	ne	ne
35	9666/4	dio parcele	zemljišna parcela	326,00	4%	ne	ne	ne	ne
36	5563	dio parcele	firma	316,00	4%	ne	ne	ne	ne
37	5564/2	dio parcele	zemljišna parcela	5,00	1%	ne	ne	ne	ne
38	3429/1	trotoar	zemljišna parcela	218,00	1%	ne	ne	ne	ne
39	3427	trotoar	zemljišna parcela	613,00	1%	ne	ne	ne	ne
40	5562	n/a	zemljišna parcela	303,00	n/a	ne	ne	ne	ne
41	3413/2	trotoar	zemljišna parcela	145,00	1%	ne	ne	ne	ne
42	3434	kuća	kuća	43,00	100%	stambeni	ne	ne	da
43	3429/3	trotoar	zemljišna parcela	11,00	50%	ne	ne	ne	ne
44	3429/2	trotoar	zemljišna parcela	258,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
45	5570	dio parcele	zemljišna parcela	344,00	0,50%	ne	ne	ne	ne
46	5567	dio parcele	zemljišna parcela	617,00	20%	ne	ne	ograda	ne
47	5574/3	kuća	kuća	126,00	100%	stambeni	ne	ne	da

Izvor: *Integrirano Akcijski plan preseljenja, Enova, 2016*

## 6.2. UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

### Utjecaj na kvalitet zraka

**Izduvni gasovi** - Mašine koje se koriste za vrijeme izvođenja radova i zastoji u prometu, tj. zastoji usljed radova na izgradnji trase, dovesti će do povećanja emisije izduvnih gasova kao što su SO<sub>2</sub>, CO<sub>2</sub>, CO, NO<sub>x</sub> i Pb.

**Generiranje prašine** - najznačajniji polutanti su čvrste čestice (PM10 i PM2,5). Mogući izvori stvaranja prašine uključuju radove na rušenju, aktivnosti na pripremi gradilišta posebno iskopavanje i ravnanje, rukovanje građevinskim materijalima kao što su šljunak, pijesak, asfalt, cement i sama gradnja.

### Utjecaj na nivo buke i vibracije

Emisije buke vjerojatno će se pojaviti tokom pripreme gradilišta. Mogući izvori buke su: aktivnosti na pripremi gradilišta poput iskopavanja i ravnjanja, korištenje alata i opreme, montaža građevinskih materijala na gradilištu; istovaranje građevinskih materijala kao što su šljunak, pijesak, asfalt itd. i uopće rad mašina za gradnju.

### Utjecaj na kvalitetu voda

**Moguća kontaminacija vode** – može nastati usljed općih građevinskih aktivnosti i nespretnosti te podrazumijeva neadekvatno izvlačenje resursnog materijala, rukovanje s opasnim tvarima (npr. hemikalije i boje), neodgovarajuće rukovanje tečnim i čvrstim otpadom, oštećenje opreme što može dovesti do propuštanja maziva i goriva (povećano zamućenje, unos masnoća i ulja), itd. Ovi negativni ujecaji se mogu izbjeći pažljivim

postupanjem i poštivanjem građevinskih praksi definiranih u ovom ESMP-u, tako da izgradnja nema nikakvih značajnih utjecaja na kvalitet voda.

#### Utjecaj na geomorfolofiju i kvalitet tla

- Erozija – uklanjanje humusa može dovesti do pojave rizika od erozije ogoljenog tla i povećati utjecaj oborinskih voda;
- Suzbijanje tla usljed rada teških mašina (vozila i oprema za izgradnju) koje se kreću na lokaciji;
- Nekontrolirani (skladištenje, rukovanje i odlaganje) i netretirani otpad jedan je od najvećih izvora zagađenja koja mogu poremetiti kvalitet tla.

#### Utjecaj na biološke i prirodne resurse

- Rad teških mašina tokom faze izgradnje može dovesti do toga da biljke budu prekrivene prašinom (npr. začepjenja i oštećenja stoma, sjene, abrazija površine ili kutikule lista), što će utjecati na rast biljaka i hranidbeni lanac životinja;
- Zagađenje tla opasnim materijama (gorivo i ulja u slučaju izlijevanja) mogu naštetiti biološkoj raznolikosti okolnog područja;
- Uklanjanje sloja vegetacije može uništiti životinjska staništa.

#### Utjecaj na zaštićena područja

Promatrani projekat se ne nalazi niti u jednom od postojećih ili planiranih zaštićenih područja niti u njihovoj blizini. Najbliže zaštićeno područje je Nacionalni park Una koji se nalazi na otprilike 8 km od najbliže tačke Projekta. Uzimajući u obzir udaljenost od projektne lokacije, smatra se da neće biti negativnih direktnih ili indirektnih utjecaja na Nacionalni park.

#### Utjecaj na vrijednost krajolika

Djelomična izmjena krajolika i vizualnih aspekata može se očekivati organiziranjem gradilišta, prisustvom osoblja i mašina na lokalitetu. Ti utjecaji privremeni su i zanemarivi.

#### Utjecaj na sigurnost prometa i tok prometa

Prometne gužve i zastoji na cesti tokom izvođenja radova će se povećati na magistralnoj cesti M5 i M14 i na gradskim ulicama Bihačke republike i Hadžiabdić mahala.

Ne očekuje se potpuna obustava prometa za vrijeme izvođenja radova na rekonstrukciji već izgrađene devijacije. Promet će se na već izgrađenim dijelovima dionice odvijati naizmjenično. Građevinski radovi na neizgrađenom djelu dionice neće utjecati na odvijanje saobraćaja.

Za vrijeme izvođenja radova očekuju se veće neravnine na terenu, uključujući iskope, nasipanja i privremene deponije materijala.

#### Utjecaj na sigurnost stanovništva

**Prisutnost radnika:** može ponekad uticati na sigurnost lokalnog stanovništva. Budući da prema dosadašnjoj praksi neće biti postavljeni kamповiza smještaj radnika ovaj uticaj je minimalan.

**Blizina gradilišta:** sigurnosni uticaji koji se mogu pojaviti zbog blizine gradilišta uključuju:

- Jačina buke koja može uticati na zdravlje stanovnika
- Nezakoniti ulazak na gradilišta lokalnim stanovništvom (djeca)
- Rekonstrukcija može takođe dovesti do uzurpacije dijela zemljišta sa neadekvatnim tretiranjem otpada (slučajno izlivanje nekontrolisanog i netretiranog otpada, čvrstog otpada od radnika na gradilištu) to može biti štetno za lokalno stanovništvo.

#### Socio-Ekonomski utjecaji

**Privremena eksproprijacija i štete na privatnim posjedima:** u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacija za odlaganje materijala ili opreme. Materijal i oprema bit će odlagani na zemlju duž predmetne ceste koja je u vlasništvu Investitora. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odedbana Integrisanog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

**Ograničenje pristupa:** Niti firme niti privatni objekti neće u potpunosti izgubiti pristup za vrijeme izvođenja radova. Očekuje se da utjecaji poveznici sa otežanim pristupom 5 firmi i 42 stambene parcele budu privremeni i povezani sa ograničenim pristupom uzrokovanim saobraćajnim gužvama i građevinskim radovima.

Kao što je ranije spomenuto 5 firmi će biti pogođeno eksproprijacijom. Predstavници svih 5 firmi su anketirani. Moguću uticaji za vrijeme izvođenja radova, uočeni od strane predstavnika lokalnih firmi su:

- Gubitak mušterija
- Ometanje posla za vrijeme izvođenja radova

Dok su četvero izjavili da je nemoguće izbjeći problem prilaza objektu.

Ovi uticaju su veliki ali kratkotrajni.

**Nova radna mjesta i uticaji na lokalne firme (pozitivan):** Očekuje se da će se stvoriti nove poslovne prilike za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i druge uslužne usluge. Očekuje se da će Projekt imati pozitivne uticaje na lokalne mogućnosti zapošljavanja

s otvaranjem novih radnih mjesta tokom izgradnje cesta. Ovaj se uticaj smatra kratkoročnim i malim zbog malog obima građevinskih radova.

**Utjecaji na životne uvjete u lokalnim zajednicama:** Sljedeći uticaji za vrijeme gradnje su mogući:

- Prekidi u odvijanju saobraćaja,
- povećanje buke,
- odlaganje građevinskog otpada,
- kratkoročni prekidi u opskrbi vodom i električnom energijom, telefonskim i internetskim vezama, skupljanju otpada, redovnom javnom prijevozu, isporuci pošte.
- Potencijalnu opasnost predstavlja blizina gradilišta.
- lokalne firme mogu biti pogođene uslijed kasnih isporuka dobara i proizvoda. Uticaj je kratkoročan i nizak zbog kratkog vremena izvođenja radova.

### **6.3. UTJECAJI ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA**

Ne očekuju se novi negativni utjecaji na okoliš, niti pogoršanje postojećih negativnih utjecaja za vrijeme korištenja i održavanja.

### **6.4. POZITIVNI UTJECAJI**

Provedba projekta će imati pozitivne uticaje na kvalitetu života lokalne zajednice. Postoji nekoliko mogućnosti koje su otkrivene u projektu:

- Poboljšanje sigurnosti pješaka izgradnjom odvojene pješačke staze duž dionice;
- Efikasniji i sigurniji sistem prometa, smanjenjem vremena putovanja, smanjenje broja nezgoda, manji troškovi održavanja i upravljanja;
- Poboljšanje transportnog sistema i pristupačnosti;
- Razvijanje cestovne infrastrukture sa poboljšanjem uslova za priključenje;
- Koristi za vozače i korisnike javnog prevoza poboljšanjem prometne povezanosti i povećanjem kapaciteta;
- Smanjenje saobraćajnih gužvi povećanjem protoka saobraćaja;
- Povećanje brzine putovanja i kvaliteta putovanja

## 6.5. Očekivana poboljšanja

Tabela 7: Očekivana poboljšanja

Utjecaj	Poboljšanja koja se trebaju ostvariti	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost	
		Operativni	Implementacija	Operativni	Implementacija
▪ Promet	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bolji protok prometa;</li> <li>▪ Smanjenje vremena i troškova putovanja;</li> <li>▪ Poboljšanje sigurnosti saobraćaja;</li> <li>▪ Poboljšanje sigurnosti pješaka gradnjom pješačkih staza .</li> </ul>	-	-	Izvođač	JP Ceste FBiH
▪ Socio-ekonomski	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nove poslove i poslovne mogućnosti za lokalne građevinske radnike i firme;</li> </ul>	-	-	Izvođač	JP Ceste FBiH
▪ Zrak i tlo	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacijom Projekta smanjit će se zagušenja, što znači da će se smanjiti emisije prometnih zagađivača zbog čega će kvaliteta zraka biti bolja i zagađenje tla manje.</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBiH

## 7. MJERE UBLAŽAVANJA

Svrha ovog ESMP je utvrđivanje mjera ublažavanja povezanih sa utjecajima na okoliš koje su identificirane za ovu projektnu aktivnost. Mjere ublažavanja uključene su u ovo poglavlje i sažete u *Tabeli 8*. Ovo poglavlje uključuje i opće odredbe i mjere ublažavanja koje će angažirani izvođač za izgradnju treće trake morati poštivati i/ ili obavljati. Zahtjevi koje Izvođač treba slijediti, osim odredbi ESMP, biće navedeni u nizu planskih dokumenata (planova) koji će izraditi Izvođač prije početka radova. Izrada takvih dokumenata omogućit će prilagodbu mjera ESMP-a na temelju potencijalnih novih saznanja na licu mjesta, kao rezultat javnih konsultacija ili izradom baznih mjerenja.

U sklopu Tenderske dokumentacije (TD) za Izvođača, JP Ceste FBH će zahtijevati da Izvođač dostavi Plan organizacije gradilišta (CSOP), koji će naznačiti određene zahtjeve, kako za dovršenje radova tako i za provedbu mjera ublažavanja.

CSOP se sastoji od sljedećih elemenata <sup>6</sup>:

- (i) Opis pripremnih radova i opis organizacije lokacije tokom i nakon izgradnje (projekt pristupnih cesta, gradilišnih cesta, manipulativnih i parkirnih mjesta, raspored instalacija, projektiranje i organizacija privremenih građevinskih objekata, sanacija terena po završetku radova). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (ii) Tehnološka shema (mjesto i rad skladišta i odlagališta materijala, mjesto održavanja mehanizacije, odlagališta za posebne vrste otpada, skladištenje opasnih i štetnih tvari). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ.
- (iii) Elaborat sigurnosti (Elaborat zaštite na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozija), koji će, prema odredbi ovog ESMP-a, uključiti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA), i
- (iv) Praktični plan provedbe ESMP-a i, između ostalog, detaljan Plan upravljanja otpadom (WMP).

Dodatni zahtjev za Izvođača, kako je predviđeno ovim ESMP, jest izraditi i dostaviti detaljan Plan upravljanja prometom (TMP) 30 dana prije početka radova (u skladu sa *Dodatkom 4. Upravljanje sigurnošću prometa na cestama ESMP-a*). TMP također uključuje upravljanje prometom prema sezoni, naročito pokušavajući minimizirati učinke tokom ljetnih mjeseci.

U okviru projekta, JP Ceste FBH je pripremio je Okvir politike preseljenja (RPF) koji pojašnjava principe eksproprijacije/preseljenja zemljišta i naknade, organizacijskih

<sup>6</sup> Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju ("Službene novine FBiH", br. 48/09)

aranžmana i postupaka planiranja akvizicije / preseljenja zemljišta. RPF služi kao vodič za pripremu RAP-a koji je potreban ukoliko na projektu postoji potreba za otkup zemljišta. Ovaj pod projekat je uključen u Integralni RAP, usaglašen i objavljen u martu 2016.

## **7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA RADOVA**

### **7.1.1. Izvođač**

JP Ceste FBH će osigurati kroz ugovorne odredbe da se građevinska djelatnost obavlja bez opasnosti po zdravlje i sigurnost svih radnika i lokalne zajednice. Stoga će Izvođač planirati, koordinirati, nadzirati i pratiti poduzete aktivnosti kako bi učinkovito smanjio rizike koji se pojave tokom rada

ESMP je sastavi dio TD (tenderske dokumentacije) i Ugovora za izvođenje radova. Izvođačeva obaveza je uključiti provedbu mjera zaštite okoliša i socijalne zaštite u ukupne troškove.

Izvođač će morati dati kratku izjavu koja potvrđuje da:

- su uvjeti ESMP procijenjeni i uključeni u cijenu ponude,
- Izvođač radova ima kvalificiranu i iskusnu osobu u Izvođačevom timu koja će biti odgovorna za ispunjenje zahtjeva zaštite okoliša i društvene odgovornosti ESMP.
- Izvođač će se pridržavati važećih zakona BiH i FBiH, EU standarda i zahtjeva Svjetske banke, uključujući relevantne operativne politike, ovog ESMP, ESMF-a i Smjernica za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost, gdje je to primjenjivo.

Sljedeći ugovorni uvjeti primjenjuju se na Izvođače radova koji su zaposleni od strane JP Ceste FBiH:

- Izvođač će morati pripremiti CSOP specifičan za određenu lokaciju u skladu sa zahtjevima ovog ESMP. Prije dostavljanja ugovora i potpisivanja, sve dostavljene CSOP-ove će službeno pregledati JP Ceste FBH.
- Izvođač će dostaviti službene pisane izvještaje JP Ceste FBiH u skladu sa zahtjevima iz ESMP koji je dio ovog dokumenta;
- JP Ceste FBH je odgovorno za upoznavanje svih Izvođača radova, podugovarača i osoblja koje rade na Projektu sa sadržajem i odredbama ovog ESMP i svim kaznama koje proizlaze iz neusklađenosti s njima;
- Izvođač je odgovoran za obavještavanje JP Cesta FBH odmah nakon primitka bilo kakvih žalbi ili pritužbi, kao i provedbu svih korektivnih radnji odmah nakon utvrđivanja. Izvođač će obavijestiti podnositelja žalbe o Mehanizmu za rješavanje žalbi. Sve žalbe će se registrirati u Centralnoj komisiji za registar protužbi (CFD) i prijaviti u Centralnu evidenciju žalbi. Izvođač će redovno popunjavati obrasce za

podnošenje žalbe navedene u Prilogu 2. ovog ESMP-a, i dostavljati Izvođaču u sklopu mjesečnih izvještaja.

Izvođač će mjesečno dostavljati izvještaje o upravljanju i praćenju radnih uvjeta direktnih i indirektnih radnika na gradilištu i osigurati postojanje sistema za praćenje usklađenosti s radnim, zdravstvenim i sigurnosnim standardima.

Izvođač mora:

- osigurati da svi radnici moraju biti u skladu sa svim državnim/ federalnim zakonima o radu i zdravlju i sigurnosti, kao i svim drugim relevantnim standardima, uključujući smjernice EHS-a Svjetske banke te će biti odgovoran ako ih ne zadovolji,
- će biti odgovoran za sve aktivnosti poduzete od njegovih podizvođača,
- održavati redovnu učinkovitu dvosmjernu komunikaciju sa svim zaposlenicima, razmjenjivati informacije i pomagati odmah u rješavanju nepredviđenih problema.
- razmjenjivati informacije i zahtijevati sve planove podizvođača o značajnim opasnostima i rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radnim aktivnostima.

Predložene mjere ublažavanja mjera će biti priložene tenderskoj dokumentaciji i shodno tome, ugovoru sa Izvođačem. ESMP je sastavni dio programa rada i kao takav će biti dostavljen Izvođaču i izveden prema nalogu.

Tokom faze izgradnje, Izvođači će dodijeliti odgovornost nadgledanja svakodnevnog usklađivanja sa ESMP-om starijim članovima osoblja. Izvođači će biti odgovorni za provedbu svih mjera uključenih u SS ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača). Usklađenost Izvođača s tim mjerama ocjenjuje tim za nadzor nad izvođenjem radova koji imenuje JP Ceste FBiH, u skladu s Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH.

### **7.1.2. Otkup zemljišta i nedobrovoljno preseljenje**

Prije početka gradnje dijelovi 37 privatnih i 16 javnih parcela, kao i 10 čitavih privatnih parcela i 6 stambenih objekata moraju biti eksproprisani. Akcijski plan preseklenja je urađen za ovaj i druge pod projekte. RAP je javno konsultovan i objavljen u Martu 2016. godine. Kompenzacija za eksproprisano zemlju bit će data predmetnom vlasniku/korisniku u skladu sa odredbama RAP-a.

Sav otkup zemljišta i eksproprijacija bit će provedeni u skladu sa važećom zakonskom legislativom u FBiH (posebno, Zakon o eksproprijaciji), odredbama Operativne politike Svjetske bake OP 4.12. Nedobrovoljno preseljenje i odredbama datim u integrisanom RAP-u.

Svi vlasnici i korisnici parcela pogođenih imovina na dan Isključnog datuma, bez obzira da li su sa ili bez potpuno priznatog prava vlasništva, ispunjavaju uslove za određenu vrstu kompenzacije ili pomoći, kao što je navedeno u Matrici prava u integrisanom RAP-u.

Nadoknada će se uvijek izvršiti prije ulaska u posjed ili stjecanja vlasništva nad imovinom korisnika eksproprijacije. Zemljište se ne može fizički preuzeti (tj. Svi građevinski rad ili radovi rekonstrukcije ne mogu biti započeti) prije nego što je nadoknada isplaćena pogođenim osobama.

Prema matrici prava integrisanog RAP-a za pod- projekte u slučaju fizičkog preseljenja odnosno potpunog gubitka objekta (ili djelimični gubitak pri čemu preostali dio objekta nije u upotrebljivom stanju) vlasnik ima pravo na zamjensku imovinu slične veličine i karakteristika ili novčanu naknadu za objekat po punom zamjenskom trošku uključujući naknadu za troškove preseljenja (naknada za selidbu) i naknadu za druge troškove tokom preseljenja i jednokratnu novčanu naknada u iznosu od tri prosječne mjesečne zarade (naknada za tranziciju).

Svi vlasnici i korisnici zemlje biće informisani, smišljeno konsultovani i podstaknuti da učestvuju u toku procesa otkupa zemljišta, u skladu sa objavljenim informacijama i usaglašenim zahtjevima u integrisanom RAP-u.

Dodatno, osmišljen je efektivan mehanizam za pritužbe za blagovremeno primanje i odgovaranje na upućene prigovore oko plaćanja naknada i preseljenja podnešenih od strane lica koja su pogođena ovim projektom, na način opisan detaljnije u Poglavlju 10.2.1 ovog ESMP-a (Mehanizam za pritužbe).

## **7.2. MJERE UBLAŽAVANJA ZA VRIJEME IZGRADNJE**

### **7.2.1. Upravljanje okolišem**

Tokom faze izgradnje, Izvođač će odgovornost nadgledanja svakodnevne usklađenosti s ESMP-om dodijeliti vodećem inženjeru.

Izvođač će biti odgovoran za provedbu svih mjera uključenih u ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača).

Usklađenost izvođača sa odredbama ESMP-a procjenjivat će Nadzorni inženjer imenovan od strane JP Ceste FBiH, u skladu sa Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH ("Službene novine FBiH", br. 48/09, 75/09 i 93/12).

Pregled usklađenosti će Izvođač mjesečno dostavljati JP Ceste FBiH. O neusklađenostima, incidentima i odstupanjima od ESMP-a biti će obaviješteni JP Ceste FBiH ili Nadzorni inženjer, što je prije moguće, u roku od 24 sata od trenutka nastanka, pri čemu će JP Cesta FBiH reagirati na pojavu čim prije i primijeniti korektivne mjere s rokom za njihovo poduzimanje.

Sve mjere ublažavanja navedene su u Tabeli 8. Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima.

### 7.2.2. Zdravlje i sigurnost

Radovi na korekciji osovine dionice mogu predstavljati zdravstvene i sigurnosne rizike za građevinske radnike i posjetitelje gradilišta. Korisnici cesta i građevinski radnici bit će izloženi riziku od: bio-fizikalnih faktora rizika za zdravlje (npr. buka, prašina, hemikalije, građevinski materijal, kruti otpad, otpadne vode, vektorske bolesti i sl.), i prometnih nesreća uslijed prometa teških građevinskih strojeva tokom izgradnje.

Stoga je Izvođač dužan:

- osigurati da samo ispravno obučeni/ licencirani ljudi rade sa teškim strojevima,
- provesti odgovarajuće sigurnosne standarde za sve radnike i posjetitelje lokacije, koji ne bi smjeli biti niži od onih utvrđenih međunarodnim standardima<sup>7</sup>, uz pridržavanje nacionalnih standarda FBiH,
- osigurati osnovne sigurnosne značajke za posjetitelje, kao što su znakovi upozorenja za zaštitu i zabranu pristupa nesigurnim područjima ili obavezu svakog posjetitelja da nosi kacigu prije ulaska u gradilište,
- osigurati radnicima sigurnu i zdravu radnu okolinu, uzimajući u obzir inherentne rizike u svojoj posebnoj aktivnosti sanacije cesta i specifičnim vrstama opasnosti na radnim područjima,
- osigurati ličnu zaštitnu opremu (PPE) za radnike, kao što su sigurnosne čizme, kacige, maske, rukavice, zaštitna odjeća, zaštitne naočale, zaštitne naočale za cijelo lice i zaštitu ušiju. Održavanje PPE pravilnim čišćenjem prljave opreme i zamjenom oštećene sa novom.
- u sigurnosne procedure uključiti pružanje informacija, obuku i zaštitnu odjeću radnicima uključenim u opasne operacije i pravilno obavljanje njihovog posla.
- imenovati voditelja za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost kako bi se brinuli za zdravlje i sigurnost radnika.

---

<sup>7</sup> - Konvencija o zdravlju i sigurnosti na radu, 1981. (br. 155)

- Promotivni okvir Konvencija o zdravlju i sigurnosti na radu, 2006. (br. 187)

- Direktiva o zdravlju i sigurnosti na radu 89/391/EEC

- Smjernice Svjetske banke o zdravlju i sigurnosti na radu (30. april/ travanj 2007.)

- i druge preporuke i direktive EU.

### **7.2.2.1. Sigurnosni aranžmani**

Izvođač bi trebao osigurati da se svi mogući rizici velikih razmjera tokom rada eliminiraju ili svedu na minimum. Kako bi se spriječila mogućnost nesreća većeg razmjera, potrebno je planirati i razviti mjere za smanjenje štetnih utjecaja. Dužnost Izvođača je stvoriti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA).

MPCA treba uključiti organizacijsku strukturu, odgovornosti, postupke, komunikaciju, obuku, sredstva i druge mjere potrebne za pružanje odgovarajuće reakcije Izvođača u slučaju nesreća koje bi mogle nastati tokom projekta. Najvažnije stavke MPCA su sljedeće:

- Identificiranje potencijalnih opasnosti i nesreće velikih razmjera,
- opće procedure za sve izvanredne situacije i nesreće koje se mogu pojaviti tokom Projekta zbog prirodnih nepogoda, nedostataka u opremi uslijed ljudskih pogrešaka,
- opis preventivnih mjera protiv nezgoda,
- osposobljavanje radnika za njihove uloge i odgovornosti prilikom nezgode,
- određivanje odgovorne osobe na licu mjesta,
- hitni postupci komunikacije,
- informacije i kontakti važnih lokalnih vlasti i hitnih službi,
- unutarnje i vanjsko upozorenje,
- planovi reagiranja za određene vrste opasnosti, primjerice medicinska pomoć, požar itd.

MPCA treba obuhvatiti:

- Plan odgovora u slučaju izlivanja,
- Pripravnost u hitnim slučajevima,
- Plan reagovanja u incidentnim situacijama

Izvođač je također obavezan da:

- Izvođač bi trebao osigurati prijenosne toalete na gradilištima, ako cca 25 ljudi radi mjesec dana po cijeli dan. Mjesto prijenosnih objekata mora biti najmanje 6 m od odvodnog sistema i površinskih voda. Ovi prijenosni toaleti trebaju se čistiti jedanput dnevno, a svu kanalizaciju treba napumpati iz spremnika za prikupljanje jednom dnevno i treba ih dovesti do uobičajenog septičkog spremnika za daljnje postupanje.
- Izvođač bi trebao osigurati građevinskim radnicima na svim gradilištima flaširanu vodu za piće.

Izvođač je dužan osigurati gradilište u skladu s Pravilnikom o zaštiti na radu i osigurati odgovarajuću opremu.

U slučaju neispunjavanja uvjeta, izvođač će biti odgovoran u skladu sa Zakonom o zaštiti rada.

#### **7.2.2.2. Prva pomoć**

Izvođač će:

- osigurati da su objekti koji pružaju zdravstvenu zaštitu i prvu pomoć lako dostupni. Prikladno opremljene stanice prve pomoći moraju biti lako dostupne na čitavom radnom području,
- dokumentirati i prijavljivati nezgode, bolesti i nezgode na radnom mjestu,
- spriječiti nezgode, ozljede i bolesti koje potječu iz, u vezi sa, ili nastaju tokom rada, što je moguće više smanjiti mogući uzrok opasnosti na način koji je u skladu s dobrom međunarodnom praksom;
- utvrditi potencijalne opasnosti za radove, posebno one koji bi mogli predstavljati prijetnju po život i pružiti potrebne preventivne i zaštitne mjere;
- osigurati da se vozači gradilišta strogo pridržavaju pravila vožnje,
- osigurati odgovarajuću rasvjetu uz cestu.

#### **7.2.3. Promet i cestovna sigurnost**

Izvođač će izraditi Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji uključuje pripremu i organizaciju gradilišta tokom i nakon izgradnje, uključujući ceste na gradilištu, tj. Plan upravljanja prometom (TMP). Promet na gradilištu treba regulirati na isti način kao i na javnim cestama.

Izvođač je dužan:

- pripremiti i dostaviti TMP JP Ceste FBH na odobrenje, najkasnije 30 dana nakon početka radova na bilo kojoj komponenti projekta uključenoj u preusmjeravanje i upravljanje prometom;
- u svrhu neprekinutog kretanja prometa tokom rekonstrukcije i izgradnje ceste, uključiti u TMP sljedeće dijelove: detaljne crteže prometnih rješenja prikazom svih zaobilaznica, privremenih cesta, privremenih okretišta, potrebnih ograda, signalizacije/ rasvjete, prometnih znakova itd.;
- osigurati signalizaciju na strateškim mjestima;

- Instalirati i održavati informativnu tablu na svakoj važnoj raskrsnici, na cestama koje će se koristiti tokom rekonstrukcije, na kojoj će biti jasno naznačeni sljedeći podaci na lokalnom jeziku:
  - Lokacija; oznaka postaje i naziva mjesta,
  - Trajanje gradnje,
  - Period odvijanja saobraćaja po alternativnoj ruti za vrijeme trajanja građevinskih radova
  - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj odgovornog osoblja,
  - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj Izvođača,
  - Iskrena isprika zbog prouzrokovanih neugodnosti.

Zakon o cestama FBH, član 77., propisuje da se za svaku gradnju na javnoj cesti, za radove na redovnom održavanju ili za bilo koji drugi posao u prometu, mora uspostaviti odgovarajuća privremena oznaka. Odnosno, promet se mora regulirati na način koji će garantirati sigurnost prometa s minimalnim poremećajima.

Odgovarajuća oznaka odredit će se na temelju Pravilnika o prometnim znakovima (Pravilnik o prometnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u prometu ("Službene novine BiH" , br. 16/07)) i u skladu sa Smjernicama za projektiranje, izgradnju, održavanje i nadzor cesta (Sarajevo/ Banja Luka 2005).

TMP treba sadržavati pojedinosti o sljedećem:

- Planu gradnje po fazama,
- Početku i trajanju radova,
- Pregledu postojećih uvjeta u blizini gradilišta,
- Utvrđivanju pogođenih područja,
- Mjerama ublažavanja,
- Planu javnog prevoza, npr. Raspored javnog prevoza te promjene u istom
- Planovima cirkulacije, uključujući zone ulaska i izlaza, trase za vuču materijala, tačke preokreta, parkirališta, zone međusobnog povezivanja s drugim prometnim cestama itd.
- Površinama za kretanje pješaka i vozila,

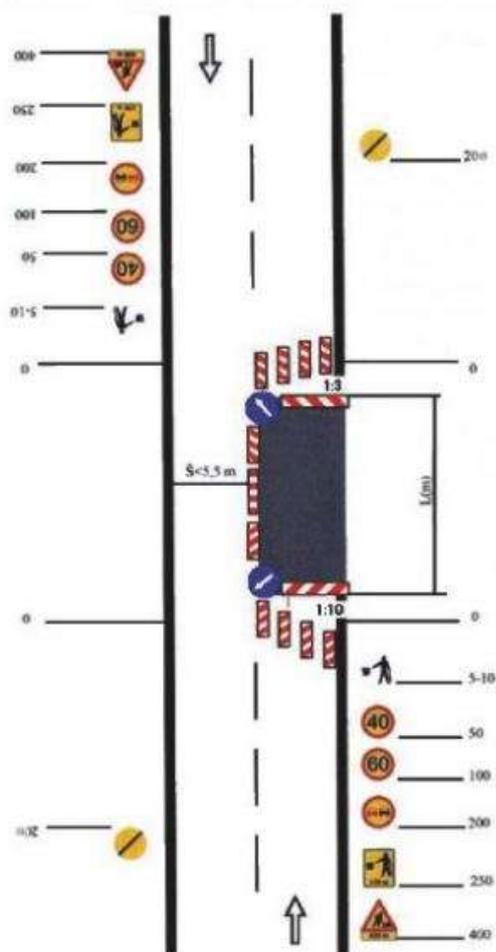
- Kontroli prometa za svaku očekivanu intervenciju, uključujući prikaz prepreka, staze, plan prometne snalizacije, znakove upozorenja itd.
- Zahtjevima za specijalna vozila, naprimjer vangabaritna,
- Gradilišnim cestama (pristup, rampe, utovar, istovar),
- Priključnim cestama za opskrbu vozila i skladištenje materijala,
- Očekivanoj interakciji pješaka i vozila,
- Ulozii odgovornosti osoba na gradilištu u vezi s upravljanjem prometom,
- Uputama o postupcima kontrole prometa, uključujući hitne situacije.

TMP bi također trebao sadržavati odgovarajuću komunikaciju sa stanovništvom koje je pogođeno radovima u prometu i pravovremeno informiranjem o promjenama u odvijanju prometa/ blokade ceste.

TMP treba redovno pratiti (odgovornost nadzornog inženjera) i revidirati kako bi se osigurala učinkovita primjena i uzele u obzir sve promjene na gradilištu. Svi radnici na gradilištu trebali bi se upoznati s TMP-om.

Mjere sigurnosti prometa predviđene tokom faze izgradnje uključuju vertikalnu i horizontalnu signalizaciju, sukladno Pravilniku o prometnim znakovima (Pravilnik o prometnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u prometu ("Službene novine BiH", br. 16/07)) kao što je prikazano na slici 14.

Slika 14: Shema prometne signalizacije za vrijeme izvođenja radova



Izvor: JP Ceste FBiH

#### 7.2.4. Sigurnost gradilišta

Izvođač će osigurati gradilište. Građevinsko zemljište mora biti obilježeno tablom sa podacima o radovima i učesnicima u građenju (ime investitora, ime izvođača, ime projektanta, ime i vrsta gradnje, početak i završetak radova). Ove mjere su neophodne kako bi Izvođač mogao osigurati sigurnost gradilišta i zabraniti ulazak od neovlaštenih osoba.

Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozije trebaju uključivati detaljne mjere sigurnosti na gradilištu kako bi se osigurala sigurnost mjesta i uklonili mogući rizici i štetni utjecaji na zaposlenike i neovlaštene osobe.

### **7.2.5. Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ograničenje pristupa**

Ne očekuje se da će biti potrebno privremeno otkupiti privatno ili javno zemljište radi smještaja mašina i deponovanja materijala. Mašine i materijali će biti deponovani na zemljište koje je u vlasništvu Investitora a nalazi se u blizini projektne dionice. Međutim, ako privremeno izuzimanje privatne zemlje bude neophodno za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa vlasnicima a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama Integriranog RAP-a i to prije izuzimanja. Izvođač je odgovoran da radovi teku u pravom smjeru.

Građevinske aktivnosti mogu pruzrokovati štetu na zemljišnim parcelama i ogradama uslijed odlaganja građevinskog otpada i parkiranja teških građevinskih strojeva. Prije aktivnosti ove vrste isto će biti dogovoreno sa predmetnim vlasnicima a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama Integriranog RAP-a.

U ovom trenutku se ne očekuje potpuno onemogućavanje pristupa pogođenim parcelama kao ni stambenim niti poslovnim objektima. Međutim, moguća je pojava otežanog pristupa za vrijeme izvođenja radova i saobraćajnih gužvi. Zbog toga građani moraju biti upoznati sa nadolazećim radovima, očekivanim trajanjem radova, alternativnim pravcima itd., putem informativne table na gradilištu, putem lokalnih novina, općinske informativne table i putem web stranice JP Ceste FBiH čim se potpiše ugovor sa izvođačem radova. Nadalje, siguran i bezbjedan pristup svim okolnim poslovnim objektima i stambenim objektima mora biti obezbjeđen cijelo vrijeme. Ukoliko ograničavanja pristupa ne može biti izbjegnuto vlasnik će biti na vrijeme obavješten. Trajanje ograničenog pristupa će se usaglasiti sa vlasnikom. Sva plaćanja će biti izvršena u skladu sa provizijama određenim integriranim RAP-om i RPF-om.

### **7.3. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI KORIŠTENJA**

Potrebno je da JP Ceste FBiH izvrši upute navedene u Tabeli 8. Plana upravljanja okolišem i socijalnim utjecajima u fazi korištenja.

Juni 2018

## 7.4. SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA

Tabela 8: Plan upravljanja okolišem i socijalnim aspektima

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
<b>FAZA PRIJE IZGRADNJE</b>						
▪ Ograničenje pristupa.	▪ Izrada TMP.	Uključeno u ponudu	Interni resursi	Izvođač radova	JP Ceste FBiH	
▪ Utjecaju na životne uvjete	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Informisanje lokalnih zajednica o obimu i trajanju radova prije početka građevinskih radova, putem lokalnih novina, oglasnih ploča općine i web stranice kao i preko web stranice JP Ceste, čim se ugovor potpiše</li> <li>▪ informisanje korisnika puta putem ploče za informacije o gradilištu i informativnog letka na gradilištu</li> </ul>	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Korisnici puteva se redovno obavještavaju o građevinskim radovima na putevima preko radio-vijesti i saopštenja auto-moto kluba</li> </ul>
▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko premještanje	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Postupak eksproprijacije provodiće se u skladu sa važećom legislativnom u FBiH I Integriranim Planom preseljenja (RAP)</li> <li>▪ Naknada za eksproprijirano vlasništvo biće isplaćena prije ulaska u posjed od strane korisnika eksproprijacije</li> </ul>	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH +		

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Novčana naknada bit će isplaćena po zamjenskoj vrijednosti u skladu s Matricom prava iz integriranog RAP-a.</li> <li>▪ Sve osobe, na koje se eksproprijacija odnosi, biće obaviještene, odgovarajuće konsultovane i ohrabrene da učestvuju u toku postupka eksproprijacije, u skladu s obavještenjima i zahtjevima za konsultacije, postavljenim u integriranom RAP-u.</li> <li>▪ Osiguranje efektivnih mehanizama za pritužbe za pravovremeni prijem i obradu informacija o zabrinutosti uključenih osoba vezano za naknade i preseljenje, na način detaljnije opisan u Poglavlju 10.2.1 ovog ESMP (Mehanizam za pritužbe).</li> </ul>			Grad Bihać		
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Pribavljanje svih potrebnih dozvola za implementaciju Projekta</li> </ul>	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH + Projektant	Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Prevencija negativnih uticaja</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ograničenja upotrebe zemljišta i štete na privatnim posjedima i u poslovanju.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Izbjegavati privatno vlasništvo gdje je god to moguće;</li> <li>▪ Izvođač je organizirati gradilište u saradnji i uz saglasnost Grada Bihaća;</li> </ul> <p>U slučaju da se ne može izbjeći povremeno korištenje zemljišta, pogođenim vlasnicima/ korisnicima će biti obezbeđena naknada (primjena RPF-a o RAP-a), kao i naknada za nemogućnosti daljeg predviđenog korištenja zemljišta</p>	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	Ukoliko se povremena upotreba zemljišta ne može izbjeći, to će biti dogovoreno sa vlasnikom a naknada će biti

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
						isplaćena prije pristupa zemljištu
<ul style="list-style-type: none"> <li>Stvaranje radnih mjesta i utjecaj na lokalno poslovanje</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Unaprijed obavijestiti javnost o građevinskim radovima, kako bi se omogućilo privrednicima i radnicima u toj oblasti da se pripreme za potražnju na tržištu putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine kao i preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora</li> </ul>	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač + JP Ceste FBiH	Izvođač + JP Ceste FBiH	Primjenjivo ako je Izvođaču potrebna nova radna snaga
<b>FAZA IZGRADNJE</b>						
<ul style="list-style-type: none"> <li>Ograničenje pristupa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sprovođenje odredbi o pravovremenom informisanju građana putem medija o predstojećim građevinskim radovima, očekivanom trajanju radova, alternativnim pravcima itd., putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora;</li> <li>Osiguranje sigurnosg I neometanog pristupa svim obližnjim poslovnim objektima, trgovinama I stambenim objektima u vrijeme izvođenja radova;</li> <li>Ako nije moguće izbjeći ograničenje priistupa, vlasnik</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	Nadzorno tijelo će imenovati Investitor: JP ceste FBiH

\* Nadzorni organ će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema zakonodavstvu Federacije BiH.

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<p>će o tome biti blagovremeno obaviješten. Trajanje ograničenja će se dogovoriti sa vlasnicima. Biće plaćene sve odgovarajuće naknade, u skladu sa odredBma utvrđenim u integriranom RAP-u I RPF-u</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija TMP-a.</li> </ul>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Utjecaji na životne uvjete lokalnog stanovništva</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Pružanje blagovremenih informacija građanima o bilo kakvim smetnjama i neugodnostima; putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče I internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste, odmah po potpisivanju ugovora.</li> <li>▪ Implementacija TMP-a;</li> <li>▪ Implementacija CSOP-a;</li> <li>▪ Implementacija ESMP odredbi.</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	JP Ceste FBiH (pružanje informacija građanima) + Izvođač radova (praćenje odredbi TMP, CSOP, ESMP)	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uticaji na lokalni saobraćaj <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione,</li> </ul> </li> <li>▪ korištenje samo jedne trake što</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija TMP-a;</li> <li>▪ Uvođenje odgovarajuće signalizacije i znakova upozorenja;</li> <li>▪ Prilagođavanje radnog vremena veličini saobraćaja, npr. Izbjegavanje transporta u vršnim satima;</li> <li>▪ Sistem upravljanja saobraćajem I obuka osoblja, specijalno za pristup gradilištu I okolni teški saobraćaj;</li> <li>▪ Osiguranje sigurnih prolaza I prelaza za pješake gdje su pješački tokovi u koliziji</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	U suradnji sa lokalnim Ministarstvom unatrnjih poslova

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
dovodi do zastoja ograničenja pristupa						
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Privremeno zauzimanje parcela u privatnom ili javnom vlasništvu u slučaju nepredviđenih događaja</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Izbjegavanje privremenog zauzimanja parcela u privatnom vlasništvu</li> <li>▪ U slučaju da izbjegavanje nije moguće, minimizirati površinu koja se koristi, uticaje na vegetaciju i implementacija odredbi RPF-a i RAP-a za privremeno zauzimanje</li> </ul>	Interni resursi	Izvođač	JP Ceste FBiH	Izvođač radova	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Emisije u zrak:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- izduvni gasovi;</li> <li>- prašina</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Visokokvalitetna fosilna goriva (sa niskim procentom sumpora i olova) moraju se koristiti za građevinske mašine i opremu;</li> <li>▪ Sve mašine i vozila koja se koriste za izgradnju/ rekonstrukciju/ rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole;</li> <li>▪ Vozila se moraju redovno održavati;</li> <li>▪ Potrebno je koristiti opremu sa ugrađenim filterima za smanjenje emisije čađi;</li> <li>▪ Kada nisu u upotrebi, oprema i mašine se moraju ugastiti;</li> <li>▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h;</li> <li>▪ Gradilište se mora polijevati vodom da se spriječi pojava prašine (u područjima sa suhim tlom gdje radovi proizvode prašinu)</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Pijesak i šljunak moraju biti transportovani pokrivenim kamionima.</li> </ul>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Povećan nivo buke i vibracija:</li> <li>- emisija buke i smetnje izazvane bukom,</li> <li>- vibracije</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke, mora se ograničiti istovremena upotreba mašina koje proizvode buku iznad 70 dB;</li> <li>▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke mora se manjiti broj kamiona koji dnevno dolaze na gradilište</li> <li>▪ Sve mašine i vozila koji se koriste za izgradnju/ rekonstrukciju/ rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole;</li> <li>▪ Oprema i mašine koji se ne koriste moraju biti ugašeni;</li> <li>▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h;</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Emisije u vode:</li> <li>- Moguća kontaminacija voda</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Osigurati postojanje plana za hitne slučajeve, kojim se sprječavaju curenja i razlijevanja koja se mogu pojaviti u slučaju nesreće na radu;</li> <li>▪ Spriječiti aktivnosti popravki, rukovanja mašinama, gorivima ili mazivima na prostorima koji nisu specijalno određeni za ove aktivnosti;</li> <li>▪ Odgovarajuće odlaganje otpada i odvajanje opasnog otpada, kao i angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada;</li> <li>▪ Moraju se koristiti sistemi za sakupljanje ulja i goriva, kako bi se spriječilo curenje;</li> <li>▪ Radi prevencije curenja, vozila i mašine moraju se</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	redovno održavati.					
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Degradacija tla i emisije u tlo:</li> <li>- Erozija tla;</li> <li>- kontaminacija tla uljem, gorivom i drugim opasnim materijama;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Neophodna je kontrola tokom zemljanih radova kao bi se izbjegla erozija tla;</li> <li>▪ Pravilno odlaganje otpada; odvajanje opasnog otpada; angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; kamioni za konačno deponovanje materijala posebno uklonjenog asfalta, evidencija o količini otpada;</li> <li>▪ Sistemi za prikupljanje ulja i goriva bi trebali biti ugrađeni radi sprječavanja curenja.</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Promjena područja i promjena postojećeg korištenja zemljišta:</li> <li>- promjene u korištenju zemljišta;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zemljište predviđeno za korištenje u okviru Projekta može biti korišteno samo za građevinske aktivnosti te nikakvo drugo zemljište nije na raspolaganju za npr. odlaganje građevinskog materijala, parking teških mašina itd.;</li> <li>▪ Moraju se koristiti sistemi za sakupljanje ulja i goriva, kako bi se spriječilo curenje;</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uklanjanje vegetacijskog pokrivača i humusa, degradacija bioloških i ekoloških resursa na gradilištu;</li> <li>▪ Smanjenje estetskih</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Sprječavanje i kontrola izlivanja ulja, goriva i hemikalija, koji mogu naći put do vodotoka</li> <li>▪ Sadnja drvenastih biljaka oko cesta i susjednih područja može pomoći u poticanju lokalne flore i faune;</li> <li>▪ Svi prokopi dubine do 0,5 m moraju biti nakošenih strana ili imati rampe za slučaj potrebe izlaska životinja. Sve prokope treba pregledati prije njihovog</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
<p>vrijednosti zemljišta usljed organizacije gradilišta;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uklanjanje vegetacijskog pokrivača.</li> </ul>	<p>zatrpanja tlo za slučaj da nije ostala neka životinja;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Sjetva, sadnja i ponovna revegetacija sa autohtonim vrstama trebaju obuhvatiti područja na koje utječe Projekat;</li> <li>▪ Zemljište predviđeno za korištenje u okviru Projekta može biti korišteno samo za građevinske aktivnosti te nikakvo drugo zemljište nije na raspolaganju za npr. odlaganje građevinskog materijala, parking teških mašina itd. u smislu posljedica za tlo</li> </ul>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Neadekvatno postupanje sa otpadom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija WMP-a koja će osigurati okolinski ispravno prikupljanje otpada, njegovo skladištenje, transport i konačno zbrinjavanje, ili ponovnu upotrebu/reciklažu.</li> <li>▪ Nije dozvoljeno skriveno uklanjanje otpada na gradilištu, uključujući otvoreno spaljivanje otpada.</li> <li>▪ Otpad treba skladištiti u kratkom vremenskom periodu i treba ga ukloniti što prije.</li> <li>▪ Otpad treba prvenstveno reciklirati ili ponovo koristiti gdje je to moguće, a zatim konačno zbrinuti.</li> <li>▪ Na gradilištu nije dozvoljeno spaljivanje otpada otvorenom vatrom</li> <li>▪ Otpad koji se ne može ponovo upotrijebiti treba predati ovlaštenoj kompaniji ili agentu (vodiće se evidencija o vrstama i količinama otpada)</li> <li>▪ Lokacije za odlaganje građevinskog materijala određuje općina i sa njima treba upravljati na okolišno</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM ASPEKTIMA (ESMP) ZA PROJEKAT IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE MAGISTRALNE CESTE M5 "DEVIJACIJA PUTA AVNOJA U BIHAĆU"

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	najefikasniji način.					
▪ Neadekvatna sigurnost radnika	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Obezbjediti radnicima sigurno i zdravo radno okruženje definirano u OHSMP, u slopu CSOP-a koji će biti urađen za ovaj Projekat;</li> <li>- Obezbjediti ličnu zaštitnu opremu;</li> <li>- Poštovati sigurnosne procedure;</li> <li>- Obezbjediti prenosive toalete;</li> <li>- Obezbjediti pitku vodu.</li> </ul> </li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
▪ Incidentne situacije npr. izlivanje, curenje ulja, masti, goriva i sličnih opasnih materija	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija Plana upravljanja zaštitom životne sredine uključuje:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Plan za slučaj izlivanja,</li> <li>- Plan spremnosti za hitne slučajeve i reagovanje.</li> </ul> </li> <li>▪ Implementacija Plana upravljanja vatrom i eksplozijom</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
▪ Nabavka i transport materijala	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija CSOP-a kako bi se osiguralo da se materijali transportuju u pokrivenim vozilima kako bi se smanjili negativni uticaji na životnu sredinu</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<b>POSTUPANJE SA NALAZIŠTIMA U FAZI IZGRADNJE</b>						
▪ Utjecaji na kulturno naslijeđe	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ako se na gradilištu ili blizu njega otkrije arheološko ili neko drugo nalazište, neophodno je trenutno obustaviti radove i obavijestiti lokalne vlasti;</li> </ul>	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	U slučaju nalazišta koje spada u

Juni 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
						kulturno naslijeđe, radove nadzire ovlaštena institucija
<b>FAZA KORIŠTENJA</b>						
▪ Problemi usljed nedostatka održavanja	▪ Redovne aktivnosti tokom održavanja ceste	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	
▪ Smanjenje sigurnosti na cesti zbog povećanja saobraćaja i brzine	▪ Redovno održavanje opreme i signalizacije na cesti	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	

## **8. PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA**

Tabela ispod predstavlja plan monitoringa potreban za gradilište - napravljen u skladu sa mjerama za ublažavanje posljedica u svrhu izbjegavanja ili smanjenja negativnih utjecaja.

Prije početka radova, u skladu sa zahtjevima ESMP-a, i minimalnim zahtjevima monitoringa, koji su opisani u donjoj tabeli, te bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač radova će pripremiti detaljnu listu mjera ublažavanja i parametara koji će se pratiti, te će pripremiti podatke specifičnih početnih mjerenja na lokaciji koji su predviđeni u programu monitoringa.

Plan monitoringa na gradilištu koriste Nadzorni inženjeri JP Ceste FBiH. Potpisane liste će biti prosljeđene JP Ceste FBiH, koje će biti odgovorno za monitoring/ praćenje i izvještavanje o usklađenosti.

JP Ceste FBiH će voditi registar pritužbi, koji će sadržavati sve informacije o problemima ili pritužbama koje je primila zajednica ili druge zainteresovane strane. To će uključivati: vrstu pritužbe, vrijeme i radnje za njihovo rješavanje i ishod.

Juni 2018

Tabela 9: Plan monitoringa okoliša i socijalnih aspekata

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
<b>FAZA PRIJE IZGRADNJE</b>								
▪ Stvaranje radnih mjesta i utjecaj na lokalna preduzeća	▪ Broj zaposlenih osoba iz lokalnog stanovništva, ▪ Pravovremeno informiranje lokalne zajednice	Šire područje izgradnje	Inspekcija	Prije izgradnje	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač	Izvođač
▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje I ekonomsko premještanje	▪ Implementacija zahtjeva RAP-a	JP Ceste FBiH	Mjesečni i kvartalni interni izvještaji	Prije izgradnje	/	300000	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH
▪ Privremeno zauzimanje zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu u cilju izgradnje pristupnih puteva i smještaja osoblja, mašina i materijala	▪ Implementacija RAP odredbi	Gradilište	Vizuelni pregled i inspekcije	Prije i za vrijeme izgradnje kad se ukaže potreba	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH
<b>FAZA IZGRADNJE</b>								
▪ Ograničenja pristupa	▪ Uspostavljen TMP, ▪ Implementacija RPF-a, osigurani mehanizmi kompenzacije za privrednike kojim je ograničen pristup I ponovna uspostava pristupa	Gradilište	Vizuelni pregled	Nasumično provjeravanje najmanje jednom sedmično tokom izgradnje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH

Juni 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
Ograničenja upotrebe zemljišta i oštećenja privatne svojine (poljoprivredne parcele, linijski objekti i ograde) zbog odlaganja građevinskog otpada, kampova za radnike i parkiranja teških mašina	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uspostavljen CSOP,</li> <li>▪ Primjena odredbi RPF-a o postupcima kompenzacije u slučaju povremene upotrebe zemljišta koja se nije mogla izbjeći, naknada će biti obezbijeđena pogođenim vlasnicima/ korisnicima,</li> <li>▪ Pritužbe (uključujući pritužbe radnika)</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregledi	Nasumično provjeravanje najmanje jednom sedmično tokom izgradnje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Utjecaji na lokalni saobraćaj (povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione, suženje puteva na samo jednu traku što uzrokuje zastoj u saobraćaju i ograničava pristup)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uspostavljen TMP,</li> <li>▪ Struktura saobraćaja,</li> <li>▪ Pravovremene informacije građanima</li> </ul>	Na gradilištu i u okolici	Vizualni pregledi i inspekcija	Nasumično provjeravanje tokom sedmice	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ	Nadzorni organ
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Emisije u zrak:</li> <li>- izduvni gasovi,</li> <li>- prašina</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nivo prašine (količina taložnih čestica i lebdećih čestica)</li> <li>▪ Emisije izduvnih gasova od vozila i opreme</li> <li>▪ (SO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub>, dim i PM<sub>10</sub>)</li> </ul>	Gradilište	Mjerni uređaji	Kao bazna mjerenja prije radova, tokom izgradnje kada je to potrebno i po pritužbama građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač	Ovlaštena laboratorija

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM ASPEKTIMA (ESMP) ZA PROJEKAT IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE MAGISTRALNE CESTE M5 "DEVIJACIJA PUTA AVNOJA U BIHAĆU"

Juni 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
<ul style="list-style-type: none"> <li>Povećan nivo buke i vibracija:</li> <li>- nivo buke,</li> <li>- vibracije</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nivo buke</li> </ul>	U naseljenim mjestima u blizini gradilišta	Mjerni uređaji	Po nalogu nadzornog organa ili u slučaju pritužbi građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija
Zagađenje tla	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kvalitet tla, uključujući: PH vrijednost, teške metale, fosfor, azot, Na, Ca, soli, PAH ugljikovodici</li> </ul>	Na reprezentativnim parcelama u blizini gradilišta	Uzimanje uzoraka i standardna laboratorijska analiza	Kao bazna mjerenja prije radova i po nalogu nadzornog organa ili u slučaju pritužbi građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija
<ul style="list-style-type: none"> <li>Emisije u vode i tlo zbog nepravilnog rukovanja otpadom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Uspostavljen CSOP,</li> <li>- Uspostavljen WMP</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
<ul style="list-style-type: none"> <li>Degradacija tla:</li> <li>- Erozija tla;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Implementacija CSOP-a;</li> <li>Implementacija WMP-a.</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregledi	Redovno tokom izvođenja radova	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
<ul style="list-style-type: none"> <li>Prenamjena zemljišta i promjena postojećeg korištenja zemljišta:</li> <li>- promjena u korištenju</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Implementacija CSOP-a</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregledi	Redovno tokom izvođenja radova, po potrebi	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM ASPEKTIMA (ESMP) ZA PROJEKAT IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE MAGISTRALNE CESTE M5 "DEVIJACIJA PUTA AVNOJA U BIHAĆU"

Juni 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
zemljišta;								
▪ Uklanjanje vegetacijskog pokrivača.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Broj i vrsta zasijane vegetacije i analiza prije i nakon završetka radova.</li> <li>▪ Analiza vegetacijskog pokrivača</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregledi i evidencija	Prije početka radova (početno stanje) i po njihovom završetku	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Degradacija bioloških i ekoloških resursa	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Svi prokopi dubine do 0,5 m moraju biti nakošenih strana ili imati rampe za slučaj potrebe izlaska životinja. Sve prokope treba pregledati prije njihovog zatrpavanja tlom za slučaj da nije ostala neka životinja.</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregledi	Redovno tokom izvođenja radova ili po potrebi	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Upravljanje otpadom	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija WMP-a</li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Redovno tokom izgradnje. Evidencija i interni izvještaji o deponovanju vršiče se dnevno i mesečno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Incidentne situacije, npr. prosipanje, curenje	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implementacija EMP-a koji uključuje:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- Plan za slučaj izlivanja,</li> </ul> </li> </ul>	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač

Juni 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
	- Spremnost za hitne slučajeve i - Plan postupanja							
▪ Nabavka materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, saglasnosti za materijale i sl.)	Gradilište	Izveštaji	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Transport materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, licence itd.)	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu (zaštitna oprema, toaleti, voda za piće itd.) ▪ Implementacija Smjernica Svjetske Banke za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač

*Napomena: Sve mjere ublažavanja i parametri koje treba pratiti trebaju biti uključeni u ukupnu cijenu izvođenja radova. Tabela uključuje dodatno navedene cijene uzorkovanja i laboratorijskih ispitivanja, isključivo kao informacije za procjenu ukupnih troškova gradnje*

## **9. IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE**

### **9.1. IMPLEMENTACIJA PROJEKTA**

JP Ceste FBiH je implementator projekta i odgovorno je za implementaciju i usklađenost projekta sa ESMP-om.

Javnost ima pravo da učestvuje direktno ili indirektno, uz mogućnost izražavanja svojih interesa i mišljenja u procesu donošenja odluka tokom svih projektnih aktivnosti.

Biće osigurana primjena svih utvrđenih mjera zaštite okoliša i društva kao i programa monitoringa okoliša. Izvođač radova će biti odgovoran za sprovođenje mjera za ublažavanje uticaja na okoliš tokom izgradnje. Izvođač će zapošljavati stručnjake za zaštitu okoliša, kako bi nadzirao sprovođenje odgovornosti Izvođača i biće u komunikaciji sa investitorom. JP Ceste FBiH će osnovati Komisiju za pritužbe koja će zaprimati sve pritužbe tokom provedbe Projekta u skladu sa mehanizmima za pritužbe propisanim u EMP i ESMF za Program modernizacije magistralnih cesta Federacije BiH. Osim toga, Jedinica za implementaciju projekta JP Ceste FBiH uključuje eksperte iz oblasti okoliša i socijalnih pitanja. Za vrijeme implementacije projekta Investitor će nadgledati usklađenost Izvođača sa odredbama i ESMP-om.

Po završetku projekta, JP Ceste FBiH će biti zaduženo za upravljanje i održavanje objekata. Redovno i blagovremeno plaćanje će se vršiti u skladu sa planom monitoringa.

### **9.2. PROCES IZVJEŠTAVANJA**

#### **9.2.1. Izvođač radova – JP Ceste FBiH**

Izvođač radova će pripremiti Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostaviti ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom, u analognom i digitalnom obliku.)

Proces izvještavanja u slučaju neočekivanih situacija ili ugrožavanja okoliša i društva mora biti neposredan. Izvođač radova dužan je odmah obavijestiti JP Ceste FBiH i lokalnu zajednicu nakon što se neočekivan slučaj dogodio, putem telefona +387 33 250 370 ili putem e-mail adrese na internet stranici JP Ceste FBiH: <https://jpcfbih.ba/bs/kontakt>.

Izvještaji izvođača radova JP Ceste FBiH treba da sadrže spisak i opis izvršenih aktivnosti, kao i preporuke i planirane buduće aktivnosti i mjere zaštite.

### **9.2.2. Nadzorni inženjer – JP Ceste FBiH**

Nadzorni inženjer priprema Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostavlja ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom), u analognom i digitalnom obliku.).

### **9.2.3. JP Ceste FBiH – Svjetska banka**

JP Ceste FBiH će pripremiti godišnje izvještaje o zdravlju i sigurnosti životne sredine (AEHS), uključujući indikatore monitoringa i izvještaje o implementaciji njihovih zahtjeva prema ESMP-u i dostaviti ih Svjetskoj banci na razmatranje.

U slučajevima nezgoda većih razmjera ili smrti na gradilištu, JP Ceste FBiH će odmah obavijestiti Svjetsku banku o tome.

## **10. JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA**

### **10.1. JAVNA RASPRAVA**

Javna rasprava na temu ESMP-a organizirana je u Bihaću nakon što je Svjetska banka odobrila nacrt ESMP-a.

Nacrt ESMP-a je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na stranicama JP Ceste FBiH i na stranici Grada Bihaća od 28.09.2018, odnosno 01.10.2018. Javna rasprava je najavljena na stranicama JP Ceste FBiH 28.09.2018., na stranici Grada Bihaća 01.10.2018. i u lokalnim novinama (Dnevni Avaz) 29.09.2018.. Javnoj raspravi koja je održana 16.10.2018. u sali Gradske uprave Grada Bihaća prisustvovao je 21 zainteresirani subjekat, a Zapisnik sa javne rasprave je u Prilogu 3 ovog dokumenta.

Evidencija o javnoj raspravi, odnosno pritužbama predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraju se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u finalni ESMP.

Nakon javne rasprave dokument je ponovo objavljen na web stranici JP Cesta FBiH.

### **10.2. OBJAVA INFORMACIJA**

Nacrt ESMP-a bio je dostupan na internet stranici JP Ceste ([www.jpfbih.ba](http://www.jpfbih.ba)) na lokalnom jeziku i na internet stranici Svjetske banke. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost je dobila sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolišna pitanja.

Tokom građevinskih radova izvođač će mjesečno dostavljati informacije JP Ceste FBiH o procesu rada koji će biti objavljen na internet stranicama JP Ceste FBiH i BHAMK-a (Auto-savez BiH) u vezi sa privremenim režimom odvijanja saobraćaja.

Dinamički plan radova i eventualne izmjene plana objaviće se dvije sedmice prije početka radova na internet stranici JP Ceste FBiH kao i u lokalnim novinama, radio i televizijskim stanicama. Dinamički plan će pružiti informacije o početku i kraju radova, što može uticati na pogođene grupe (u smislu izmjene saobraćaja/ vode/ režima snabdijevanja električnom energijom, prilaza, buke i prašine zbog građevinskih radova).

#### **10.2.1. Mehanizam za pritužbe**

Osim institucionalno dostupnog redovnog i vanrednog pravnog lijeka i postojećih institucija, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sudjelovanju općina pod čijim se administrativnim nadležnostima vrši projekat, u ovom slučaju sa Gradom Bihaćem.

Mehanizam za rješavanje pritužbi kreiran za ovaj projekat realizira se preko **Centralne komisije za registar pritužbi (CFD)** na nivou agencije implementatora tj. JP Ceste FBiH, koja će služiti i kao informativni centar na nivou projekta i mehanizam za pritužbe, dostupan onima na koje utječe implementacija svih podkomponenata projekta. CFD će služiti osobama pogođenim direktno ili indirektno građevinskim radovima.

Obrazac pritužbe (Prilog 1.) kao ispis će biti dostupan u općinskoj upravi, na gradilištu i u kancelarijama JP Ceste FBiH i biće dostupan za preuzimanje na internet stranici JP Ceste FBiH ([www.jpfbih.ba](http://www.jpfbih.ba)) i internet stranici općine.

Pritužba se može prijaviti pismenim putem kod izvođača radova na gradilištu, kao i u kancelarijama izvođača. Izvođač radova je obavezan da podnese Formular za registraciju pritužbe, objasni mehanizam za pritužbe građaninu i popunjen obrazac za pritužbe proslijedi Centralnoj komisiji za registar pritužbi u JP Ceste FBiH. Pritužba se takođe može popuniti u JP Ceste FBiH, telefonom, telefaksom i putem e-pošte na naznačenu e-mail adresu [zalbena@jpfbih.ba](mailto:zalbena@jpfbih.ba), ili dostaviti putem pošte na adresu Terezija 54, 71000 Sarajevo.

Informativni letak u vezi sa mehanizmom za pritužbe biće dostupan na gradilištu u svako doba, bilo da je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Informativni letak će se plastificirati i postaviti na informativnoj ploči gradilišta da bude dostupan korisnicima u svakom trenutku.

Svi podnosioci pritužbe će biti arhivirani u registar i biće im dodijeljen broj, te će primitak istih biti potvrđen u roku od 3 radna dana.

CFD će uložiti sve razumne napore kako bi pritužbu rješio nakon zaprimanja iste. Ako CFD nije u stanju da se bavi pitanjima koja su pokrenuta neposrednim ispravkama, identifikovat će se dugoročna korektivna akcija. Podnosilac pritužbe će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj akciji i praćenju njene realizacije u roku od 14 radnih dana nakon potvrde primitka pritužbe.

Ako se konkretno pitanje pokrenuto pritužbenim postupkom ne može riješiti ili ako nije potrebno djelovanje, detaljno objašnjenje/ opravdanje će biti dato podnosiocu pritužbe zbog čega to pitanje nije adresirano. Odgovor će takođe sadržavati objašnjenje o tome kako osoba/ organizacija koja je pokrenula pritužbu može nastaviti sa pritužbama u slučaju da odgovor nije zadovoljavajući.

U svakom trenutku, podnosioci pritužbe mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH.

## 11. Zahtjevi za početak radova

### 11.1. Okolinski aspekti

Izvođač radova će uspostaviti sva potrebna bazna istraživanja prije početka radova. Osnovni podaci za monitoring uključuju podatke o kvaliteti vazduha, podatke o kvaliteti tla, studije i analize vegetacijskog pokrivača prije početka i nakon završetka radova na gradilištu. Izvođač radova je dužan da obezbjedi ova mjerenja tokom i nakon završetka radova. Izvođač radova će osigurati da mjerenja vrše ovlaštene institucije i da se zasnivaju na nalazima i preporukama kvalifikovanog stručnjaka.

Izvođač radova će napraviti Plan organizacije gradilišta (engl. Construction Site Organization Plan (CSOP)) koji se sastoji od:

- a. Plana implementacije ovoga ESMP-a,
- b. detaljnog Plana upravljanja otpadom (engl. Waste Management Plan (WMP))
- c. Studije o sigurnosti (uključuje Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od vatre i eksplozija)
- d. Plana upravljanja saobraćajem (engl. Traffic Management Plan (TMP), koji će izraditi Izvođač radova prije početka radova na izgradnji.

Ove studije moraju biti urađene u skladu sa zakonodavstvom FBiH<sup>8</sup>, prije početka izvođenja radova, dok su zakonske obaveze Izvođača radova određene u Tenderskoj dokumentaciji i Ugovoru i zasnivaju se na odredbama ovog ESMP-a. Izvođač radova dostavlja ove studije nadzornom inženjeru JP Cesta FBiH, stručnjacima za zaštitu okoliša i socijalne aspekte prije početka radova, a iste moraju biti prihvaćene i odobrene prije početka radova.

Zbog vremenskih ograničenja koja se odnose na objavu tendera, javne rasprave se moraju održati prije početka radova, ali nakon objave tendera za izvođenje radova, zbog čega je moguće da će ESMP koji je uključen u tenderski dokument, biti neophodno ažurirati nakon javnih rasprava. Izvođač će biti obavezan primjenjivati ažurirani ESMP.

### 11.2. Socijalni aspekti

- Implementacija integrisanog RAP-a
- Isplata kompenzacija u skladu sa odredbama integrisanog RAP-a prije ulaska u posjed

---

<sup>8</sup> Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju („Službene novine FBiH“, br. 48/09, 75/09 i 63/12)

## **PRILOZI**

**PRILOG 1. OBRAZAC ZA PRITUŽBE**

	REF. BR. (Popunjava službenik)	
KATEGORIJA PRITUŽBE	A) pogođen eksproprijacijom	
	b) sve ostalo	
PODACI O PODNOSITELJU PRITUŽBE		
IME I PREZIME		
GODINA ROĐENJA		
SPOL	M	Ž
ADRESA		
TELEFON/ MOBITEL		
E-MAIL		
Opis incidenta (Šta se desilo? Gdje? Kome? Šta je posljedica problema?)		
Datum incidenta?		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pritužba na incident koji se desio jednom – Datum: _____</li> <li>• Događaj koji se desio više puta (Koliko puta?) _____</li> <li>• U toku (trenutni problem)</li> </ul>		
Šta biste željeli da se desi?		
DATUM:	POTPIS:	
<p><b>OVAJ OBRAZAC VRATITI U:</b>                      CENTRALNA KOMISIJA ZA REGISTAR PRITUŽBI  JP CESTE FBiH  Terezija 54, 71000 Sarajevo  Napomena: Svi primjerci vraćaju se PIU</p>		

**PRILOG 2. TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI**

Br.	Datum prijema	Vrsta pritužbe	Opis pritužbe	Podnositelj pritužbe		Datum potvrde o prijemu	Opis poduzetih akcija	Datum rješavanja pritužbe
				Status	Spo l			

## PRILOG 3. IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE



JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike Grada Bihać i naselja koja gravitiraju području namjeravane izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću, da uzmu učešće u

### JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću

koja će se održati u Bihaću, u prostorijama Grada Bihać 16.10.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenata. Dokumenti su izrađeni za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrti dokumenata mogu se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> i na web stranici Grada Bihać.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 16.10.2018. putem e-mail adrese: [pimt@jpcfbih.ba](mailto:pimt@jpcfbih.ba).

#### Dnevni red:

1. Prezentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

28.09.2018.





JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike Grada Bihać i naselja koja gravitiraju području namjeravane izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću, da uzmu učešće u

## JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću

koja će se održati u Bihaću, u prostorijama Grada Bihać 16.10.2018. godine u 12.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenata. Dokumenti su izrađeni za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrti dokumenata mogu se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> i na web stranici Grada Bihać.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 16.10.2018. putem e-mail adrese: [pmt@jpcfbih.ba](mailto:pmt@jpcfbih.ba).

### Dnevni red:

1. Prezentacija Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

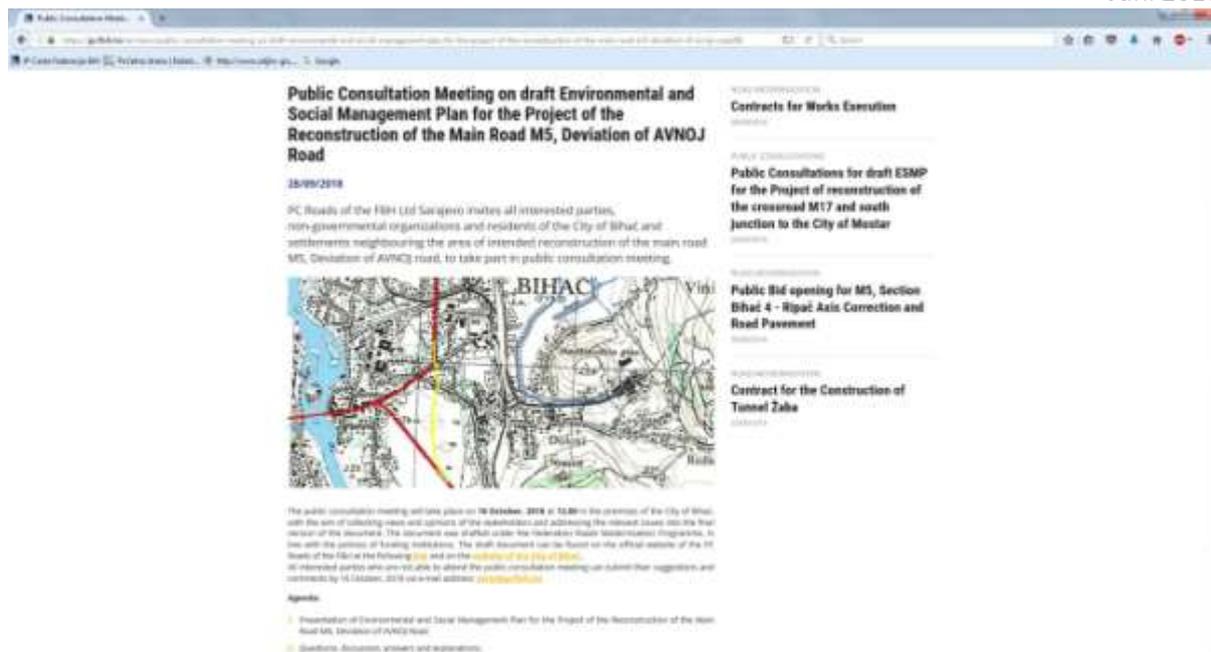
Web adrese na kojima se nalaze objave dokumenta i poziva na Javnu raspravu sa screenshot objavom na web stranici:

### 1. Web stranica JP Cesta FBiH (objavljeno 28.09.2018.)

<https://jpcfbih.ba/bs/novosti/javna-rasprava-o-nacrtu-plana-upravljanja-okolisem-i-drustvenim-aspektima-za-projekat-izgradnje-i-rekonstrukcije-magistralnog-puta-m5-devijacija-puta-avnoj-a/68> - Poziv na javnu raspravu (B/H/S jezik)

<http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> - Dokument (B/H/S jezik)

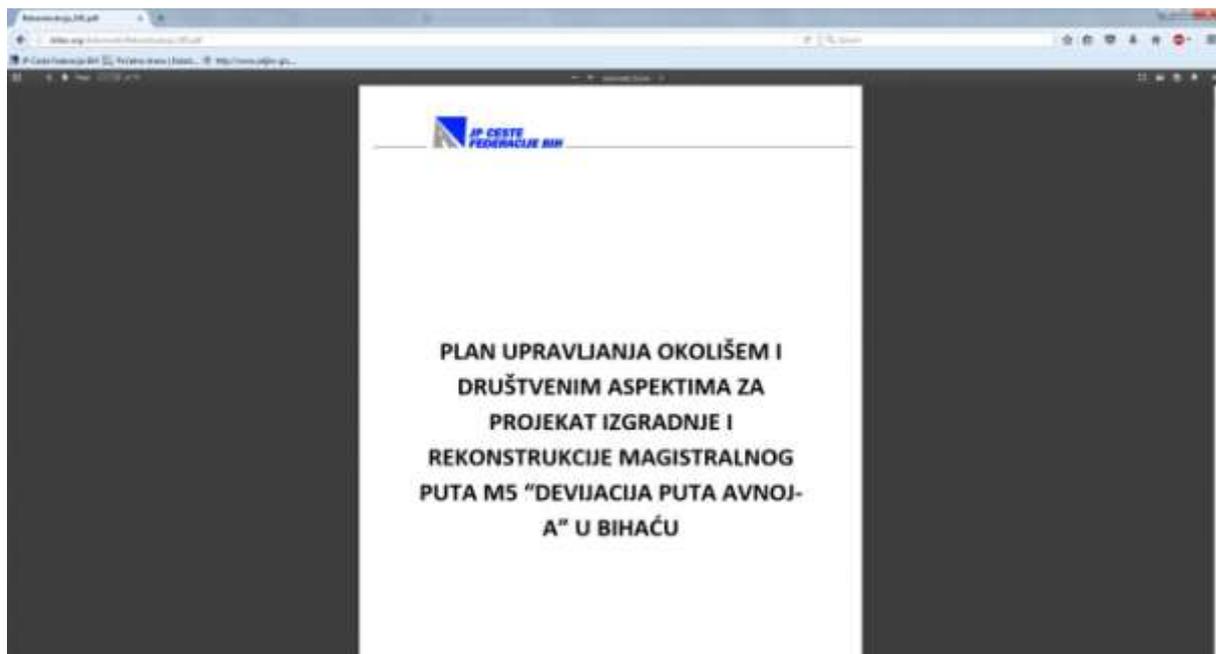
<https://jpcfbih.ba/en/news/public-consultation-meeting-on-draft-environmental-and-social-management-plan-for-the-project-of-the-reconstruction-of-the-main-road-m5-deviation-of-avnoj-road/68> - Poziv na javnu raspravu (Engleski jezik)



## 2. Web stranica Grada Bihaća (objavljeno 01.10.2018.)

<http://bihac.org/bs/obavijest/javna-rasprava-o-nacrtu-plana-upravljanja-okolisem-i-drustvenim-aspektima-za-projekat-izgradnje-i-rekonstrukcije-magistralnog-puta-m5-devijacija-puta-avnoj-a-u-bihacu/2293>

[http://bihac.org/dokumenti/Rekonstrukcija\\_M5.pdf](http://bihac.org/dokumenti/Rekonstrukcija_M5.pdf)



## ZAPISNIK

### **Javna rasprava na nacrt Plana Upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću**

Dana 16.10. 2018 u 12 sati u Sali Gradske uprave Grada Bihaća održana je Javna rasprava na nacrt Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću.

Ispred JP Ceste Federacije BiH javnoj raspravi su prisustvovali:

- **Anis Bašić**, voditelj Projekta
- **Selma Ljubijankić**, Član tima za socijalni aspekt projekta Programa sanacije i modernizacije
- **Haris Zejnić**, Asistent za monitoring okolišnih uslova Programa sanacije i modernizacije

Spisak svih prisutnih nalazi se u prilogu.

Javnu raspravu je otvorila **Selma Ljubijankić**, pozdravila sve prisutne i predstavila predstavnike JP Ceste FBiH, te dala kratki uvod o Programu modernizacije i dokumentu.

Zatim je **Haris Zejnić** prezentirao dokument nacrt Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat izgradnje i rekonstrukcije magistralnog puta M5 „Devijacija puta AVNOJ-a“ u Bihaću. Upoznao je prisutne sa ciljevima izrade, mjerama ublažavanja svih identificiranih potencijalnih okolišnih i društvenih uticaja, monitoring planom, objavom informacija, mehanizmom za pritužbe, zahtjevima za početak radova i ostalim relevantnim informacijama iz dokumenta. Istaknuo je da se ovdje radi o nacrtu dokumenta i da će svi relevantni komentari s javne rasprave biti implementirani u finalni dokument. Također je naglašeno da je dokument revidiran od strane stručnog tima Svjetske banke, a po usvajanju će postati obavezujući dokument za ugovorene strane u samoj implementaciji projekta.

Nakon toga je **Anis Bašić** prezentovao tehničke karakteristike projekta. Istakao je da je glavni cilj projekta da se tranzitni saobraćaj prema Srblijanima, Bosanskoj Krupi i Cazinu preusmjeri van centra grada. Napominje da je dužina radova 930m, da je projektom predviđena izgradnja ceste sa dvije vozne trake i trakama za lijeva skretanja kao i pet raskrsnica. Vodilo se računa da se predvide i dvostrane pješačke staze kao i zeleni pojas između kolovoza i pješačkih staza. U sklopu projekta je predviđena i izgradnja pješačkih staza na postojećoj magistralnoj cesti u naselju Ribić što je bio dugogodišnji zahtjev mještana. Za projekat je dobivena urbanistička saglasnost i Gradsko Vijeće Grada Bihaća je donijelo odluku o donošenju Javnog interesa za koji se još uvijek čeka pravosnažnost. U prvoj fazi će se provoditi pripremni radovi i izgradnja pješačkih staza na postojećoj magistralnoj cesti kao i na devijaciji na dijelu na kojem su riješeni imovinsko pravni odnosi. Pokazao je karakteristične poprečne profile i situaciju iz glavnog projekta. Napomenuo je da je

predviđena kompletna zamjena kolovozne konstrukcije uz rješavanje odvodnje oborinske vode na kompletnom potezu. Napomenuo je također da će se na dijelu na kojem se trenutno završava cesta raditi suženi profil odnosno da će zeleni pojas između pješačke staze i kolovoza biti izostavljen radi izbjegavanja eksproprijacije na dijelu na kojem postoje imovinsko pravni problemi.

**Elvir Saračević** postavlja upit na kojem dijelu je predviđen suženi profil bez zelenog pojasa.

**Ćehajić Enver** daje primjedbu da glavnim projektom nije predviđen pristup parceli u njegovom vlasništvu (parcela broj 5566)

**Selma Ljubijankić** ističe da je zakonska obaveza JP Cesta FBiH da se svakoj parceli obezbjedi pristup i da nijedna parcela neće ostati bez prilaza.

**Lonić Ferid** traži da pogleda projekat na dijelu raskrsnice ulica Bihaćkih Branilaca i Kasima Ćehajića i postavlja upit da li parcela u njegovom vlasništvu (broj 3430) ulazi u postupak eksproprijacije.

**Selma Ljubijankić** odgovara da je moguće da će se ekspropisati dio parcele, ali da nije planirana eksproprijacija stambenog objekta na parceli.

**Ćehajić Bahrija** postavlja pitanje koliko se kuća ukupno oduzima.

**Selma Ljubijankić** napominje da se o tome govorilo na sastanku koji se održao na predmetnoj lookaciji 3.10., a na kome je prisustvovala i Dragana Petrović zadužena ispred JP Ceste FBiH za proces eksproprijacije na ovom projektu. Postoji mogućnost eksproprijacije objekata za koje je naručena procjena Vještaka građevinske struke o čemu su svi vlasnici predmetnih objekata nformirani (pomoćni i/ili stambeni objekti na parcelama broj 5576, 5574/3, 5574/1, 5573/1, 5572 i 3434).

**Piralić Alija** izlaže svoj slučaj u kojem je za eksproprijaciji na parceli u njegovom vlasništvu predviđen pomoćni objekat (šupa) dok pojas eksproprijacije polazi na metar od stambenog objekta u njegovom vlasništvu te pita da li postoji mogućnost da se u postupak eksproprijacije uzme i stambeni objekat na parceli 5574/1.

**Anis Bašić** napominje da je pokrenut proces eksproprijacije koji ne bi trebao biti tema današnje javne rasprave. Napominje da je angažiran vještak građevinske struke koji još uvijek nije dostavio svoj nalaz i procjenu.

**Ćehajić Bahrija** tvrdi da angažirani vještak građevinske struke pri obilasku terena, 3.10., nije ušao u njen stambeni objekat nego da je samo izvana slikao, te traži ulazak vještaka u objekat prilikom vještačenja te uzimanje u obzir svih relevantnih podataka prilikom izrade nalaza.

**Selma Ljubijankić** napominje da je Vještak obavezan da uđe u svaki stambeni objekat i da vještačenje sprovede u skladu sa Zakonom.

**Ćehajić Bahrija** postavlja upit da li su obezbjeđena finansijska sredstva za projekat. **Anis Bašić** odgovara da su kreditna sredstva obezbjeđena još prije dvije godine i da su sredstva osigurana. Napominje da se ništa neće uraditi mimo volje građana u razumnim okvirima.

**Ćehajić Bahrija** upit da li se može naplatiti emotivna povezanost za imovinu u njenom vlasništvu u postupku eksproprijacije.

**Anis Bašić** odgovara da se ne može o tome razgovarati dok se službeno ne dobije nalaz vještaka. Također napominje da se raskrsnice uklapaju minimalno za prolaz vozila sa buduće magistralne ceste na način da se zadovolji bezbjednost prometa. Izbjegavat će se ulazak duboko u lokalne ceste.

**Piralić Alija** ponavlja da ultimativno traži da se osim pomoćnog koji je svakako predviđen za eksproprijaciju otkupi i stambeni objekat na parceli 5574/1 ili da se cjelokupna parcela izbjegne i izuzme iz procesa eksproprijacije. Napominje da će pokrenuti sudski spor ukoliko se ne udovolji njegovim zahtjevima.

**Anis Bašić** odgovara da će njegov zahtjev prenijeti kolegama koji se bave eksproprijacijom i da se neće ništa rješavati na silu bez volje građana.

**Evir Saračević** napominje da ako mu se provede planirana eksproprijacija parcele u njegovom vlasništvu (br. 5564/1) neće ostati dovoljno zemlje za uspješno vođenje posla koji se nalazi u prizemlju stambene kuće na predmetnoj parceli (objekat nije planiran za eksproprijaciju).

**Anis Bašić** obećava da će problem uzeti u razmatranje i da će lokaciju svakako i običi te da će iznaći dogovor sa vlasnikom oko navedenog problema.

**Bahrija Ćehajić** upit vezano za početak radova.

**Anis Bašić** odgovara da je Ugovor za izvođenje radova potpisan i da će se vrlo brzo početi sa radovima na pješačkim stazama na dijelu gdje nema imovinsko-pravnih sporova.

**Lolić Ferid** problematizira regulisanje saobraćaja predviđeno projektom te pita da li će raskrsnice biti semaforizirane ili će biti izgrađeni kružni tokovi.

**Anis Bašić** odgovara da su po projektu predviđene sve četverokrake raskrsnice sa trakama za lijeva skretanja.

**Gjoshi Merima** upit vezano za izuzimanje stambenog objekta na parceli 3434.

**Selma Ljubijankić** odgovara da je objekat predviđen za eksproprijaciju i da će biti obuhvaćen nalazom vještaka građevinske struke, ali da finalan i konkretan odgovor možemo imati tek nakon što dobijemo nalaz vještaka i nakon što proces eksproprijacije krene.

Javna rasprava završena je u 13:30.

Fotografije sudionika Javne rasprave u Bihaću (Sala Gradske uprave Grada Bihaća)





Spisak učesnika na Javnoj raspravi

BROJ	IME I PREZIME	INSTITUCIJA	BROJ TELEFONA	E-MAIL ADRESA	POTPIŠ
1	EVER MEHTIĆ	GRADNIK	037 203-290 062 452-787		Mjuman
2	IFRIN LOVIĆ		060-310-2474		
3	BAHRA ČEMPIĆ	GRADNIK			
4	BESIJEVIĆ FIKRET	GRADNIK	062-888-129		Stigec
5	ELNIRA ŠARČEVIĆ	GRADANIN	061-180-663	divic.prosocij@blj.ba	Blj
6	MENCUR ČERVAČIĆ	GRADANIN	061-103-278		Čer
7	ĐENIČA ČAHOVIĆ	GRADANIN	057/312-683 061-590-110	denicahajce@gmail.com	Mjuman
8	EMMA KRUPIC	GRAD BIRKE	037-279-682	emma.krupic@biha.ac.ba	Skupci
9	INDIRA SEHVALIĆ	GRAD BIRKE	037/229-654		Indira
10	ZAMIRKA MUŠAK BIHAR	GRAD BIRKE	037/229-602		Mušak
11	ĐENIČIĆ EVERA GRADANIN		061376152		Đeničić
12	DURATOVIĆ NEELMA	GRADANIN	060/3393193		Duratonović
13	ROSEMU ŠTANČIĆ	GRADANIN	061/860-794		Rosemu Štanci
14	FRANJEVIĆ	GRADANIN	061/091-807		Franević

Notes - Bilješke

Date - Datum

Date - Datum	Notes - Bilješke				
21	IME I PREZIME	POSREDOVAJKA	BC. TEL	E-MAIL ADDRESS	SIGNATURE
22	15 NINA Z KONESEME	doo "Koi GRA"	061 771005	nina.z.kone@koi-gra.com	
23	16 Sedin Čehić	Gradanin	061/806-892	sedinc@bihacki.com	
24	17 Senad Korkinčić	Gradanin	061/980-723	senadkorkin@bihacki.com	
25	18 Asmir Felid	Gradanin	061/980-723	asmirfelid@bihacki.com	
26	19 HARIS ZEJNIC	JP CESTE FBiH	051/250-522	haris.zejnic@jrbih.ba	
27	20 SEJIBO AVENPAVIC	JP CESTE FBiH	033/563-517	sejib.avenpavic@jrbih.ba	
28	21 ANIS BAKIĆ	JP CESTE FBiH	033/563-902	anis.bakic@jrbih.ba	
29					